

uusi. linea

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen
inventointiprojekti

PORI - BJÖRNEBORG

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Teemu Mökkönen 2002
Museovirasto
Rakennushistorian osasto

tutki muksit

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Kohde: PORI, isoavihaa (1713-1721) vanhempi rakennettu alue
Kuntanro: 609

Tutkimus: Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti
Ajoitus: Kaupunki perustettu vuonna 1558 Juhana herttuan siirtäessä keski-
 aikaisen Ulvilan satamayhteyksiltään paremmalle paikalle
Peruskartta: 1143 02 - 03

Tutkimuslaitos: Museovirasto rakennushistorian osasto
Kenttätyönjohtaja: Teemu Mökkönen (FM)
Kenttätyöaika: 12.-15.8. 2002
Tutkitun alueen laajuus: 35,58 hehtaaria
Tutkimuksen kustantaja: Museovirasto rakennushistorian osasto

Mustavalkonegatiivit: MV:RHOA 125265: 1-43

Aikaisemmat historiallista aikaa koskevat arkeologiset tutkimukset:

Tutkimus	Johtaja	Vuosi	Raportin nimi	Nykyinen alue	Tutkimuslaitos	Alkuperäinen raportti
Kaivaus		1966		Uuden kirjaston tontti (2-23-409)	Muinaistieteellinen toimikunta	
Kaivaus	Isto Kauhanen	1971	Pori, Rantapuisto. Kertomus arkeologisesta kaivauksesta 7.6.-30.6.1971	Rantapuisto, nykyinen Satakunnan museon tontti (2-1-394)	Satakunnan museo	Satakunnan museo
Valvonta	Jouko Rätty	1975	Pori, Satakunnankatu.	Satakunnankatu	Satakunnan museo	Satakunnan museo
Koekaivaus	Heidi Viljanen	1997	Pori, Taidemuseon laajennusosan koekaivaus, lokakuu 1997.	Taidemuseon laajennus (1-3-407)	Museovirasto/RHO (MV:RHO)	Museovirasto/RHOA (MV:RHOA)
Kaivaus	Marianna Niukkanen	1998	Pori, Taidemuseon laajennusalue. Kaupunkiarkeologinen kaivaus 1998 (Osat 1-4)	Taidemuseon laajennus (1-3-407)	MV:RHO	MV:RHOA
Tarkastuskertomus	Jouko Rätty	1998	Pori, Anttooran löytöjä 1993,	Anttoora	Satakunnan museo	MV:RHOA
Valvonta	Jyrki Palo	1999	Pori, Taidemuseon laajennusalue. Rakennustöiden aloittamisen arkeologiset valvontatyöt 31.5.-4.6.1999.	Taidemuseon laajennus (1-3-407)	MV:RHO	MV:RHOA

Kirjallisuus:

- Ahtola, J., Koivula, J., Nurmi-Nielsen, A. & Putkonen, L. 1990:** *Satakunnan rakennusperinne. Satakunnan seutukaavaliitto. Sarja A: 177.* Pori.
- Granit-Ilmoniemi, E. 1931:** *Porin kaupungin porvareita ja kauppiaita 1600-1880.* Pori.
- Jaakkola, Jalmari 1958:** Porin historia I, Satakunnan Varhaiskauppa ja Porin edeltäjät. *Porin historia I-II.* Pori. 4-257.
- Jaakkola, Matti 1983:** Valtakunnalliset runkomittaukset. *Maanmittaus Suomessa 1633-1983.* 400-427. Helsinki.
- Jutikkala, Eino 1997:** Esiteollisen ajan kaupunkien suurpalot. *Tie tulkintaan.* Juva. 491-507.
- Kostet, Juhani 1995:** Cartographia urbium Finnicae. Suomen kaupunkien kaupunkikartografia 1600-luvulla ja 1700-luvun alussa. *Monumenta Cartographica Septentrionalia 1.*
- Lilius, Henrik 1967:** *Der Pekkatori in Raahen. Studien über einen eckverschloaenen Platz und seine Gebäudetypen.* Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja (SMYA) 65. Helsinki.
- Lilius, Henrik 1978:** Porin savitalot. *Suomen Museo 1978.* 93-102.
- Lilius, Henrik 1981:** Kaupunkirakentaminen 1617-1856. *Suomen kaupunkilaitoksen historia I. Keskiajalta 1870-luvulle.* Vantaa. 303-383.
- Lilius, Henrik 1985:** *Suomalainen puukaupunki.* Tønder.
- Lilius, Henrik 1987:** Vanhemman Vaasa-ajan kaupunkirakennustaide. *Ars. Suomentaide 1.* Keuruu. 270-283.
- Lilius, Henrik 1988:** Kaupunkirakennustaide Suurvalta-ajalla. *Ars. Suomen taide 2.* Keuruu. 48-87.
- Lilius, Henrik 1996:** Porin suurtorin vaihteita. *Sarka. Satakunnan museon vuosikirja 1996.* 4-33.
- Niukkanen, Marianna 1999:** Elämää tulipalosta toiseen. Porvarina Porissa 1558-1852. *Muistomerkki. Rakennetun historian ulottuvuuksia.* Helsinki. 60-77.
- Niukkanen, Marianna 2000:** Kolmesataa vuotta porilaiselämää taidemuseon lisärakennuksen tontilla. *Sarka. Satakunnan museon vuosikirja 2000.* 4-19.
- Ruuth, J.W. 1897:** *Björneborgs stads historia.* Helsingfors.
- Ruuth, J.W. (suom. toim. Mauno Jokipii) 1958:** Porin kaupungin historia II, 1558-1809. *Porin historia I-II.* Pori. 259-728.
- Räty, Jouko 1996:** Hirsipuumäki ja kaakinpuu. Porin seudun rangaistuspaikoista ja -välineistä. *Sarka. Satakunnan museon vuosikirja 1996.* 46-69.
- Saarinen, Juhani 1972:** *Porin historia III. 1809-1939.* Kokemäki.
- Salminen, Tapio 1993:** *Huovin tie Satakunnassa. Oripään ja Ulvilan välisen keskiaikaisen maantien linjaus ja sen muutokset uudella ajalla.* Satakuntaliitto, Sarja A:210. Tielaitos, Tiemuseon raportteja 4/1993. Pori.
- Salo, Unto (toim.) 1964:** *Sarka 1. Satakunnan museon julkaisuja.* Pori.
- Tulkki, Carita 1998:** Porin juurilla. *Sarka. Satakunnan museon vuosikirja 1998.* 4-19.

Tuomi, Ritva 1973: *Porin raatihuone. Historia ja nykyasun inventointi peruskorjaustyön pohjaksi.* Helsinki.

Julkaisemattomat raportit ja muut lähteet:

Tourunen, A. 2000: *En arkeosteologisk analys av 1500-1800 tals djurbensmaterialet från Björneborg, Finland.* CD-uppsats. Arkeologiska Forskningslaboratoriet. Stockholms Universitet. MV:RHOA.

Vuorela, I., Lempiäinen, T. & Kankainen, T. 1999: *Porin kaupungin paleoekologiaa. Rottasuon siitepölytutkimus ja Porin taidemuseon kaivausalueen siitepöly- ja kasvijäännetutkimus.* GTK. Satageo. Raportti 01. P. 34.4.017. Museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa (MV:RHOA).

Porin rakennusinventointi. Rakennuskulttuuri/Pori. Satakunnan museossa useamman ihmisen täyttämä tietokanta. Täytetty alkaen 1990. Tulosteet / Kopiot Museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa (MV:RHOA).

WWW-lähteet:

Ruohonen, Juhani: Kadunnimet – kaupungin muisti.
<http://www.pori.fi/smu/katusivu.htm>. 5.12.2002.

Alkuperäisen tutkimusraportin säilytys:

Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto (MV:RHOA), Helsinki.

Museoviraston rakennushistorian osaston kaupunkiarkeologiatietokannan pääkortin sisältö.

Pori

Björneborg

Kunta 609

Perustamisvuosi 1558

Yleistä

- Pärnäistenharju lienee kaupungin ensimmäiseksi asutettu osa.
- Tori oli nykyisen raatihuoneen puiston paikalla. Toinen tori sijaitsi kaupungin lounaisosassa.
- Hautausmaa vanhan kirkon ympärillä.
- 1600 130 asuttua ja 36 autiota tonttia.
- Satama kaupungin edustalla rannassa.
- Rannassa runsaasti aittoja, osin veden päällä.
- Neljä kaupunginosaa: Kirkon, Linnan, Malmin ja Torin neljännekset.
- Taloilla omet nimet kuten maaseudulla.
- Porvarit kaivoivat 1500-luvulla ja 1600-luvun alussa katuihin jätekuoppia, mikä pian kiellettiin (vrt. Taidemuseon laajennuksen kaivaukset 1998).
- Kaupunkialue oli erotettu rajapyykein jo ennen pikkutulliasetusta 1622. Pikkutulliaita rakennettiin 1625-26 ja sen ulkopuolelle 'hauta' eli vedellä täytetty oja noin 1641-42. Talvella myös jäällä oli aita.
- Kråkfot-nimisen saaren kohdalla oli jo 1626 silta Kokemäenjoen yli.

Rakennukset

- Ensimmäinen raatihuone oli Pärnäistenharjulla lähes samalla paikalla kuin nykyinen. 1600-1700-lukujen raatihuoneet sijaitsivat hieman nykyistä raatihuonetta etelämpänä eli nykyisen Raatihuoneenpuiston alueella. Nykyinen raatihuone rakennettu 1839-1841 ja uudelleen 1852.
- Puukirkko rakennettiin noin 1558. Kirkko.paloi 1698. Vanha kirkko, joka paloi 1852, sijaitsi nykyisellä kaupunkialueella raatihuoneesta länteen. Nykyinen kirkko valmistui 1863 ja sijaitsee uudella paikalla, osin vanhan kuninkaankartanon päällä.
- Hospitaali 1500-luvun lopulla ja 1600-luvulla, luultavasti Danviikinrannassa eli Karjarannassa.
- Kaupungin itäreunaan rajoittui 1558 perustetun kuninkaankartanon alue. Kuninkaankartano oli vielä 1651-1680 Porin kreivikunnan keskus. Kartanon talouskeskus on nykyään kirkon ja Linnansillan alla. Paloi ilmeisesti 1690-luvulla.
- Juhana-herttua suunnitteli linnan rakentamista Linnanmäelle. Sinne ehdittiin 1559-1560 tuoda mm. kiviä, joita oli paikalla yhä 1801.
- Tiilitehdas jo noin 1560 ja laivanveistämö 1572 alkaen (kuninkaankartanon alueella?).
- Koivistonsaarella (Mullholmen) sijaitsi 1500-luvun lopussa salpietaritehdas ja Ruhalahdessa kaksi myllyä, joista toinen tuhoutui 1587 ja toinen 1602.
- Joen rannassa tullisilta ja tullihuone.

Isovihan tuhot

Venäläiset hävittivät kaupungin 1713-1714. Kaupunki toimi venäläisten varuskuntana.

Yhteystietoja

- Satakunnan museo, pori (arkeologi Tiina Jäkärä, tiina.jakara@pori.fi)
- Lounais-Suomen ympäristökeskus, Turku
- Porin kaupunki, kaavoitusosasto (kaavoituspääll. Olavi Mäkelä @pori.fi)

www-museo <http://www.pori.fi/smu/>

www-kaupunki <http://www.pori.fi/>

www-yke <http://www.vyh.fi/los/losyk.htm>

PORI - BJÖRNEBORG

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti

SISÄLLYS

1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET.....	2
2. KENTTÄTYÖT	4
3. PORIN HISTORIAA JA ASEMAKAAVAN KEHITYS 1800-LUVUN LOPPUPUOLELLE	5
3.1 <i>Kaupungin perustamisesta isoonvihaan</i>	5
3.2 <i>Isostavihasta 1800-luvun loppupuolelle</i>	8
3.3 <i>Vanhoiden kaupunkimittauskarttojen asemoinnin luotettavuus</i>	15
4. JULKISET RAKENNUKSET	15
5. AIEMMAT ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET.....	16
6. NYKYISET KATU-, TORI- JA PUISTOALUEET	17
7. ALUEIDEN LUOKITTELU JA LUOKITTELUN PERUSTEET	19
8. RAPORTIN LAATIMINEN	19
9. INVENTOINNIN TULOKSET	20
10. INVENTOINNIN TULOKSET, TULEVAISUUDEN MAHDOLLINEN RAKENNUSTOIMINTA JA SUOJELLUT RAKENNUKSET	20
11. PORIN KAUPUNKIARKEOLOGINEN POTENTIAALI	21
12. YHTEENVETO	22

LIITTEET

Liite 1	Peruskarttaote
Liite 2	Inventointialueen rajaus
Liite 3	Vanhat kaupunkimittaukset asemoituina kantan kartan päälle
Liite 3.1	Olof Mörtin kartta vuodelta 1696
Liite 3.2	Ekmanin kartta vuodelta 1734
Liite 3.3	Isaac Tillbergin kartta vuodelta 1799
Liite 3.4	Isaac Tillbergin kartta vuodelta 1801
Liite 3.5	Gyldénin kartta vuodelta 1840
Liite 3.6	Chiewitzin kartta vuodelta 1853
Liite 4	Tutkimuksellisesti ja suojelullisesti mielenkiintoiset alueet
Liite 5	Rakennussuojelu, rakentaminen ja inventoinnin tulokset
Liite 5.1	Suojellut rakennukset
Liite 5.2	Suojellut rakennukset ja inventoinnin tulokset
Liite 6	Kunnallistekniikka
Liite 6.1	Vesi- ja viemärijohtoverkosto
Liite 6.2	Kaukolämpö- ja sähkökaapeliverkosto
Liite 7	Kohdetiedot (14 sivua)
Liite 8	Negatiiviluettelo (3 sivua)
Liite 9	Kuvataulut (6 sivua)

PORI - BJÖRNEBORG

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti

Teemu Mökkönen

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti alkoi jo vuonna 1998 kaupunkien perustietojen keräämisellä. Kaupunkikohtaiset inventoinnit aloitettiin vuonna 2000. Vuosien 2000 ja 2001 aikana inventointi tehtiin seitsemässä kaupungissa. Vuonna 2002 ohjelmassa on neljä kaupunkia, joista kolmantena toteutettiin Porin inventointi. Tämän inventoinnin tuloksena on rajattu Porin isoavihaa (1713-1721) vanhempi kaupunkialue, jonka säilyneet vanhat maanalaiset kulttuurikerrokset ovat muinaismuistolain rauhoittamia. Kaupungin arkeologisesti mielenkiintoisten kerrostumien säilyneisyys on arvioitu tonttikohtaisesti. Inventoinnin tulosten, suojeltujen rakennusten ja lähitulevaisuuden mahdollisen rakennustoiminnan perusteella pyritään arvioimaan niitä uhkia, joita kulttuurikerrokseen tulee mahdollisesti kohdistumaan.

1. Inventoinnin lähtökohdat ja tavoitteet

Suomen aiemmat kaupunkiarkeologiset inventoinnit ovat keskittyneet keskiaikaisiin kaupunkeihin, joiden arkeologinen inventointi toteutettiin jo 1980-luvulla (Turku, Porvoo, Rauma ja Naantali, ks. Museoviraston ja Turun maakuntamuseon raporttisarja *Keskiajan kaupungit - Medeltidsstaden*). 1980-luvun lopusta alkaen kiinnostus kasvoi myös keskiaikaa nuoremman ajan arkeologista tutkimusta kohtaan. Keskiaikaa nuorempien kaupunkien arkeologista inventointia ei kuitenkaan ole ennen vuonna 1998 käynnistynyttä Museoviraston Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkien inventointiprojektia Suomessa tehty muualla kuin Helsingissä¹. Projektissa tähän mennessä vuosina 2000-2001 inventoituja kaupunkeja on seitsemän². Vuoden 2002 aikana inventoitavia kaupunkeja on yhteensä neljä³.

Pori oli kymmenes kenttätutkimuskohde Museoviraston Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkien inventointiprojektissa (ks. Kuva 1). Inventoinnin tavoitteena oli selvittää, millä alueella Porin 1500- ja 1600-lukujen sekä 1700-luvun alun kaavoitetun kaupunkialueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet ja millä tuhoutuneet. Porissa isoavihaa

¹ ks. Markku Heikkisen julkaisu *Vaasa-ajan kaupungit 1*, ks. myös Helsingin kaupungin museon julkaisu *Narinkka 1994*.

² Vuonna 2000 inventoidut kaupungit: Tornio, Kokkola ja Uusikaupunki. Vuonna 2001 inventoidut kaupungit: Tammisaari, Kajaani, Kristiinankaupunki ja Raahen.

³ Vuoden 2002 aikana inventoitavat kaupungit: Brahea (nykyisen Lieksan alueella, toimi kaupunkina 1652-1688 välisenä aikana), Oulu, Pori ja Vironniemen Helsinki.

Kuva 1. Suomen isoavihaa (1713-1721) vanhemmat kaupungit.

vanhempi kaupunkialue rajautuu karkeasti Itä- ja Länsipuiston, Isolinnankadun ja Vaupaudenkadun sisään jäävälle Kokemäenjokeen rajautuvalle alueelle. Inventoinnin perusteella määritettiin alueet, joilla on todennäköisesti muinaismuistolain rauhoittamia säilyneitä kulttuurikerroksia. Isoavihaa vanhemman varsinaisen kaupunkialueen ulkopuolelle jäävä kuninkaankartanon alue nykyisen vuonna 1863 valmistuneen Keski-Porin kirkon paikalla liittyy kuitenkin kaupunkiin niin kiinteästi, että se on myös otettu inventointiin mukaan.

Kaupunkiarkeologisen inventoinnin lähtökohdat poikkeavat huomattavasti perinteisestä esihistoriallisesta muinaisjäännösinventoinnista. Kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa muinaisjäännöksen olemassaolo, sijainti ja rajat ovat jo ennalta tunnettuja. Tunnet-

tujen rajojen sisällä määritellään eri alueiden säilyneisyys ja rakentamisen alun ajankohta käytettävissä olevien lähteiden ja paikan päällä tapahtuvan maastotarkastuksen avulla. Inventoinnin yhteydessä ei kaiveta koekuoppia, joten inventoinnin tuloksena saadut säilyneisyysluokat ovat todennäköisyyksiä. Arkeologian ja historian tutkijoille inventoinnin tulokset antavat kuitenkin kuvan siitä, mitä on jo menetetty ja mitä on vielä jäljellä. Inventointi tarjoaa myös kaavoittajille ja rakennuttajille jo etukäteen tiedon todennäköisistä muinaisjäännösalueista, joilla on syytä varautua toimenpiteisiin ennen tuhoavan rakentamisen aloittamista.

Inventoinnin avulla pyritään luomaan tilanne, jossa eri kaupungit ovat arkeologian osalta keskenään tasavertaisessa asemassa. Muinaismuistolaki koskee kaupungeissa ensisijaisesti ennen isoavihaa (1713-1721) rakennetuilla alueilla sijaitsevia kulttuurikerroksia, mutta myös nuorempia alueita, jos kohteella on erityistä tutkimuksellista merkitystä. Inventoinnin tuloksena valmistuva perusselvitys antaa kaavoitukselle, tutkimukselle, suojelulle ja rakentamiselle selkeän lähtötilanteen. Museoviraston Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkien inventointiprojektin avulla pyritään mahdollistamaan: 1) Muinaismuistolain tarkoituksenmukainen, ennakoiva ja tasapuolinen käyttö, 2) Suojelun, kaavoituksen, tutkimuksen ja rakentamisen yhteensovittaminen ja 3) Kokonaisvaltainen kaupunkiarkeologinen tutkimus. Projektin aikana pyritään myös määrittelemään kaupunkiarkeologinen toimintamalli ja tutkimusstrategiat.

2. Kenttätyöt

Ennen kenttätutkimusvaihetta Porista oli jo kerättyinä perustiedot (mm. tulipalot, väkiluku, kartat, arkeologiset tutkimukset) kaupunkiarkeologiatietokantaan ja osa vanhoista kaupunkimittauksiin perustuvista kartoista oli muutettu digitaaliseen muotoon nykyisen kantakartan kanssa samaan mittakaavaan. Porin osalta kaupunkia kuvaavien isoavihaa (1713-1721) vanhempien karttojen ja kuvallisten lähteiden määrä on vähäinen. Kaupungista on olemassa vain yksi isoavihaa vanhempi kaupunkimittauksiin perustuva kartta. Kyseessä on Olof Mörtin laatima kartta on vuodelta 1696.

Asemointi tehtiin vanhojen ja nykyisen kantakartan yhteisten elementtien pohjalta. Käytännössä vanhimpien karttojen ja nykyisten karttojen kesken ei ole kuitenkaan olemassa yhtäkään yhteistä pistettä, joten karttojen asemoinnissa edettiin kartta kerrallaan vuoden 1853 kartasta kohti vanhimpia karttaesityksiä (ks. lisää karttojen asemoinnista luvusta 3.3 Vanhojen kaupunkimittauskarttojen asemoinnin luotettavuus).

Porin kaupunkiarkeologisen inventoinnin kenttätyövaiheeseen käytettiin yhteensä 4 työpäivää (12.-15.8. 2002). Tuona aikana Porin isoavihaa (1713-1721) vanhemmalla kaupunkialueella sijaitsevat nykyiset tontit käytiin yksi kerrallaan läpi (ks. Liitteet 1 ja 2) ja tehtävästä inventoinnista käytiin keskustelemassa kaupungin virkamiesten kanssa. Jokaisesta kerrostumiltaan todennäköisesti kokonaan tai osittain säilyneestä tontista kirjattiin nykyinen rakennuskanta. Kunnallisteknisten kaivantojen vanhoihin kerrostumiin kohdistunut tuhoava vaikutus selvitettiin kaupungin virkamiehiltä saadun kartta-aineiston avulla. Vanhoja, käytöstä poistuneita viemäri yms. kaivantoja ei selvitetty. Jokaisesta kohteesta täytettiin inventointilomake, josta tiedot siirrettiin kaupunkiarkeologiseen inventointitietokantaan. Lisäksi tonttien säilyneet alueet hahmoteltiin kantakarttaan sekä tonteista otettiin yleiskuvia. Todennäköisesti kerrostumiltaan täysin tuhoutuneista tonteista ei kirjattu lainkaan tietoja. Tonteilla mahdollisesti säilyneiden kerrostumien ikäys tehtiin vanhojen karttojen ja historiallisten tietojen avulla.

3. Porin historiaa ja asemakaavan kehitys 1800-luvun loppupuolelle

3.1 Kaupungin perustamisesta isoonvihaan

Pori perustettiin vuonna 1558, kun keskiaikainen kaupunki Ulvila siirrettiin maankohoamisen takia huonontuneiden laivayhteyksien kannalta lähemmäs merta paremmalle satamapaikalle. Kaupungin siirtämisen yhteydessä siirrettiin myös Ulvilan kuninkaan-kartano tulevan kaupungin vierelle. Vuonna 1559 Juhana herttua uudisti kuninkaan-kartanon rakennuksia ja aloitti samalla kivilinnan rakentamisen Linnanmäelle. Linna ei kuitenkaan koskaan valmistunut ja tuon ajan ihanne kuninkaankartanon, linnan ja kaupungin muodostamasta kokonaisuudesta jäi saavuttamatta. Linnan rakentamiseen tarkoitetut kivet jäivät paikalleen Linnanmäelle lojumaan. Nykyisin kivet on otettu jo uusiokäyttöön, mutta vuoden 1801 tulipalon aikana osa suunnitellun linnan kivistä oli vielä paikoillaan (Ruuth 1958:269).

Porin vanhimmasta asemakaavasta ei ole säilynyt karttoja. Ensimmäinen asemakaava on oletettavasti ollut epäsäännöllinen (Lilius 1987:275). Vuoden 1640 kaupunkipalon jälkeen Pori sai uuden säännöllisen asemakaavan, joka on oletettu säilyneen miltei muuttumattomana aina vuoden 1801 kaupunkipaloon saakka (Liitteet 3.1-3.5).

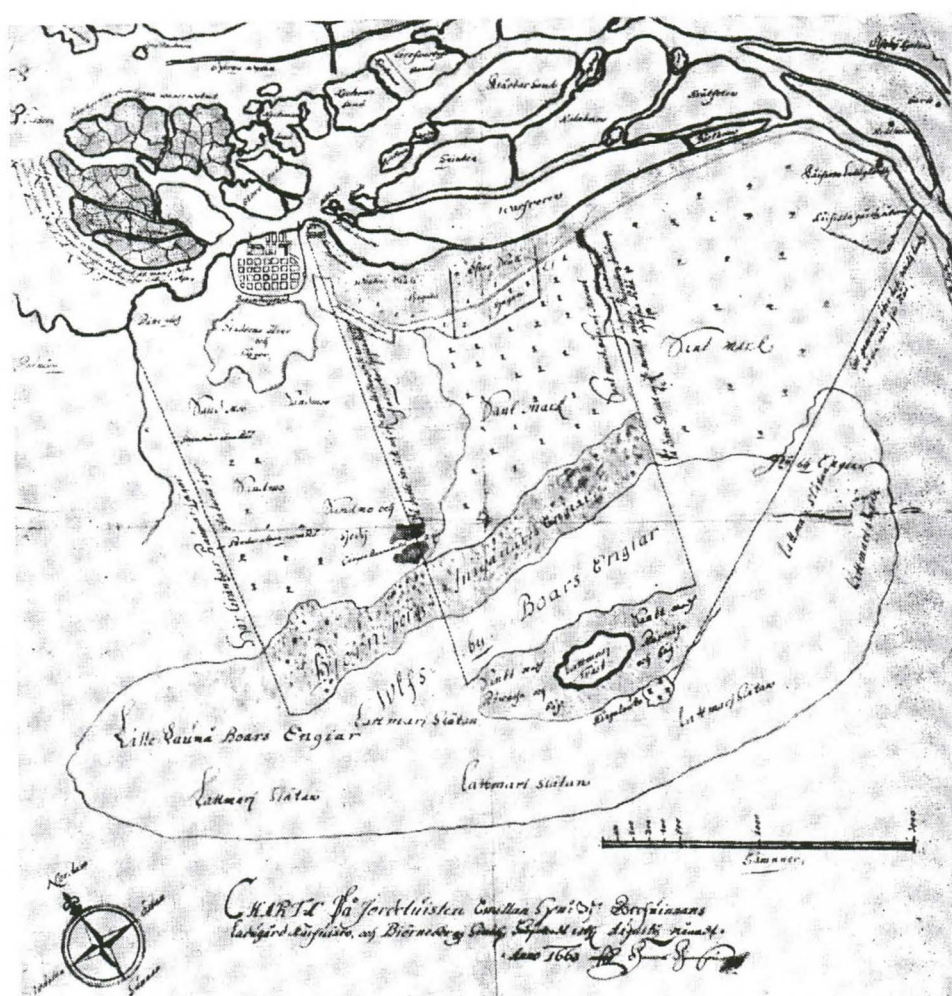
Isoavihaa vanhempia Porin kaupunkirakennetta kuvaavia paikanpäällä tehtyihin mittauksiin perustuvia karttoja on olemassa vain yksi. Kyseessä on Olof Mörtin kaupunkimittauskartta vuodelta 1696 (Kuva 5 ja Liite 3.1). Kyseisessä kartassa on esitettyä myös tonttien rajat ja tonttien omistajat. Porista on tehty kaupunkimittauksiin perustuva kartta myös vuoden 1640 kaupunkipalon jälkeen maanmittari Anders Strengin toimesta, mutta kyseinen kartta on kadonnut (Lilius 1996:7). Vuoden 1640 kaupunkipalon jäljiltä on säilynyt Anders Torstenssonin laatima uusi ideaaliasemakaava vuodelta 1642 (kuva 4), jossa ei kuitenkaan ole kuvattuna kaupunkialueen topografiaa. Liliuksen (1996:8) mukaan Torstenssonin suunnitelma on toteutettu pienin muutoksin – suunnitelman pääakselia on muutettu 90° ja korttelijakoa sovellettu paikalliseen maastoon.

Lilius on käsitellyt kaupungin kehitystä ainoastaan kaupunkimittauskarttojen pohjalta. Kaupungin korttelirakenteen vanhin kuvaus on kuitenkin Porin pormestari Hans Hanssonin⁴ kaupungin ja Koiviston kartanon rajakiistoja varten laatima kartta vuodelta 1663. Vaikka kyseisessä kartassa (Kuva 2) päähuomio on kaupungin ympäröimillä maa-alueilla ja Kokomäenjoen suistolla, kaupunkialueesta on esitettyä tulliaita, kirkko ja korttelit. Vaikka kyseessä ei ole tarkkaan mittauksen perustuva kartta, Hans Hanssonin karttaa on pidettävä aikansa kaupunkirakennetta kuvaavana dokumenttina. Hanssonin kartassa silloisen kirkon itäpuolella on kaksi neljän suorakiteen muotoista kortteliriviä, joiden pitempi sivu on pohjois-etelä –suuntainen. Näistä eteläisen rivin yhdestä korttelista on lohkaistu tori. Kirkon ja kahden em. korttelirivin eteläpuolella on sijainnut miltei neliömäisten lähes samankokoisten korttelien alue, jossa on ollut pohjois-etelä –suunnassa neljä ja itä-länsi –suunnassa seitsemän korttelia. Kartassa tulliaidan rajaama kaupunkialue on ahtaampi kuin Mörtin vuoden 1696 kaupunkimittauskartassa. Hanssonin aikaansaannosta on toinenkin kartta vuodelta 1663 (Kuva 3). Siinä kaupunkialueesta on merkittynä ainoastaan tulliaidan sisälle jäävä alue ja kirkko.

Miettiessään, miksi kaupunki ei muodostunut niin geometrisen säännölliseksi vuoden 1640 palon jälkeen kuin Torstensson oli suunnitellut, Lilius (1996:8) on miettinyt vuosien 1666 ja 1692 kaupunkipalojen vaikutusta. Näiden lisäksi Torstenssonin asemakaa-

⁴ Suomalaisittain kirjallisuudessa Hannu Hannunpoika.

vasuunnitelman ja ensimmäisen kaupunkimittauksiin perustuvan Mörtin vuoden 1696 kartan välillä on tapahtunut myös hieman pienempi kymmenen taloa tuhonnut tulipalo vuonna 1687 (Taulukko 1). On kuitenkin selvää, että vanhin kaupunkia esittävä kartta ja vanhin tarkkoihin mittauksiin perustuva kartta antavat hyvin erilaisen kuvan kaupunkirakenteesta. Huomion arvoinen seikka liittyy vuoden 1696 kartassa kirkon eteläpuolella sijaitseviin pieniin neliömäisiin kortteleihin. Kyseiset korttelit sijaitsevat alueella, joka ei ole tuhoutunut vuoden 1663 kartan ja vuoden 1696 kaupunkimittauskartan välisenä aikana. Mielestäni kyseinen seikka tukee pormestari Hanssonin vanhimman kaupunkialuetta esittävän kartan antaman kuvan todenperäisyyttä. On todennäköistä, että Torstenssonin vuoden 1642 asemakaavan ajatukset heijastuvat vuoden 1663 kartan kirkon eteläpuoleisilla alueilla, mutta umpikulmaisen torin suhteen hänen ajatuksiaan on käyty toteuttamaan todennäköisesti vasta vuoden 1666 kaupunkipalon jälkeen.

Kuva 2. Porin pormestarin Hannu Hannunpojan rajariitojen takia tekemä kartta vuodelta 1663. Kuva on ensimmäinen esitys kaupunkialueen rakenteesta. (Kuva: Ruuth 1958.)

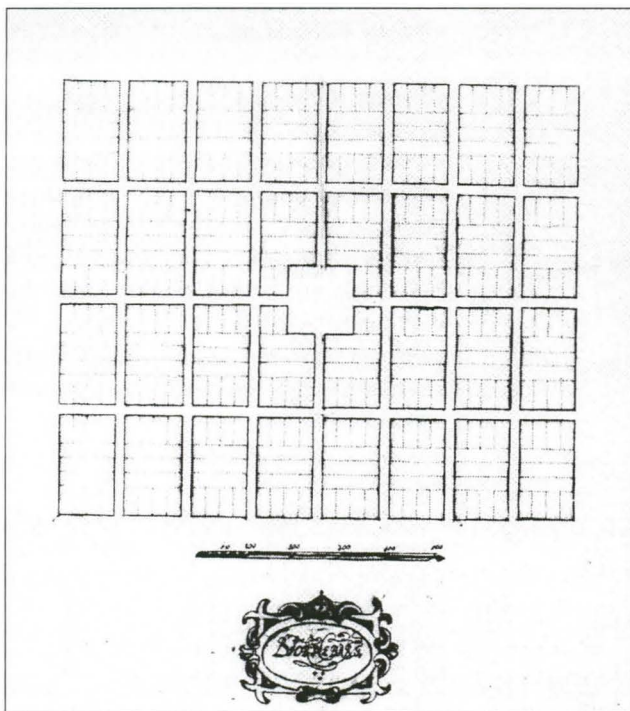
Siinä missä vuosien 1640 ja 1696 välisen asemakaavan kehityksen voidaan sanoa olevan yksityiskohdiltaan epäselvää, joudutaan Porin vanhimman asemakaavan osalta toteamaan, ettei tiedossa ole edes karkeita suuntaviivoja. Tiedetään, että Porin perustamisen aika oli jo pyrkimystä säännönmukaiseen kaupunkirakenteeseen (esim. Lilius

1987:272-274). Tiedetään myös, että Pori on oletettavasti ollut hajanaisesti ja väljästi rakennettu ennen vuoden 1640 kaupunkipaloa (Lilius 1987:75; 1996:6). Emme kuitenkaan tiedä edes vuosien 1558-1640 välisen kaupunkialueen laajuutta tai suhdetta myöhempään kaupunkialueeseen. Ruuth (1958:272) mainitsee asiakirjatiedon, jossa kerrotaan Juhana herttuan vuonna 1563 Henrik Korpolaishelle antaman tontin sijainneen vuonna 1703 kaupungin ulkopuolella. Kun vielä huomioidaan kaupungin väkiluvun kehitys, joka oli 1500-luvunlopussa korkeampi kuin vuosien 1696 tai vuosien 1734 esittämien karttojen ajankohtina (Ruuth 1958:272, 316-317, 412, 513), rakennetun kaupunkialueen laajuus on todella saattanut olla 1500-luvun lopulla suurempi kuin ensimmäisten karttojen esittämänä aikana.

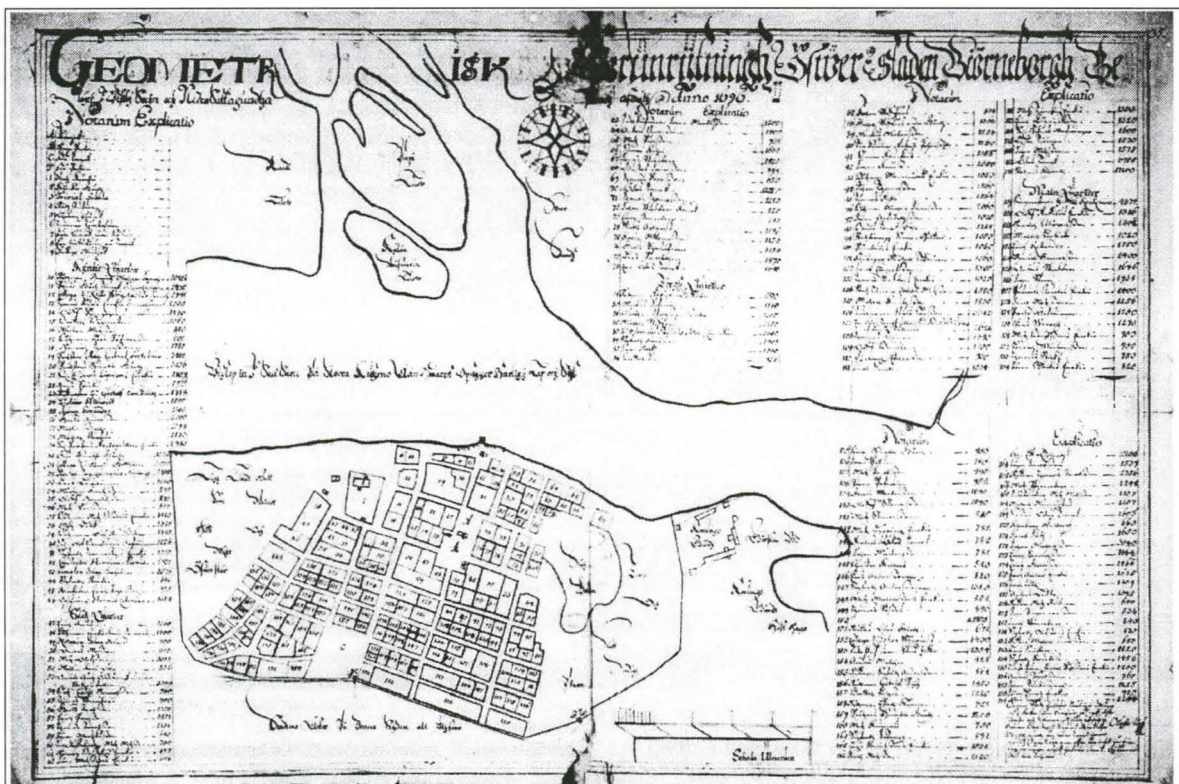
Isonvihan alussa Pori oli vielä vuoden 1698 kaupunkipalon jäljiltä mm. ilman raatihuonetta tai hospitaalia. Vuoden 1698 palossa tuhoutui miltei koko kaupunki. Pahin oli kuitenkin takana jo vuonna 1716 ja hidlas toipuminen saattoi alkaa. (Ruuth 1958:412-413, 444.)

Kuva 3. Pormestari Hannu Hannunpojan kartta vuodelta 1663. Kartan yläreunassa on kuvattuna tulliaidan rajaama kaupunkialue ja kirkko. (Kuva Rätty 1996:kuav 6.)

Kuva 4. Anders Torstenssonin vuoden 1640 kaupunkipalon jälkeen laatima ideaali asemakaava vuodelta 1642. (Kuva Kostet 1995: kartta 78.)

Kuva 5. Porin ensimmäinen kaupunkimittauskartta on Olof Mörtin käsialaa ja peräisin vuodelta 1696. (Kuva Kostet 1995: kartta 29.)

Vuosi	Tuhot
1571	31 taloa 88:sta paloi.
1603	Lähes koko kaupunki paloi.
1640	Parhaiten rakennettu kaupunki, 40 taloa, paloi.
1666	Suurin ja varakkain osa kaupunkia, mm. raatihuone, paloi.
1687	Kymmenkunta taloa paloi.
1692	Koko Linnan kaupunginosa eli neljäsosa rakennetusta alueesta paloi, 25 taloa ja 45 varastoaittaa.
1698	Lähes koko kaupunki eli 137 taloa, 89 aittaa, 109 latoa, mylly, kirkko, kellotapuli, leipomo, raatihuone, tullisilta, tullitupa ja koulu paloivat. Vain muutama talo kaupungin laidoilla säästy.
1801	Koko kaupunki (272 taloa ja julkiset rakennukset) kirkkoa ja yhtä mökkiä lukuun ottamatta paloi.
1852	Lähes koko vanha kaupunki paloi, 295 rakennettua tonttia 392:sta ja mm. kirkko ja koulu.

Taulukko 1. Porin kaupunkipalot vuoden 1852 suurpaloon (Jutikkala 1997; Lilius 1996; Ruuth 1958:155-158, 312-314, 395-399). Harmaat välisarakeet kuvaavat paloja joiden jälkeän asemakaava on uudistettu. Tulipalojen tuhoamia alueita ei ole mahdollista hahmotella karttapohjalle liian summittaisten tietojen takia.

Kartan vuosiluku	Korttelialueen pinta-ala (ha)
1696	9,28
1734	10,66
1799	14,83

Taulukko 2. Porin korttelipinta-alan kasvu digitoitujen ja nykyisen kaavakartan päälle asemoitujen kaupunkimittauksiin perustuvien karttojen pohjalta.

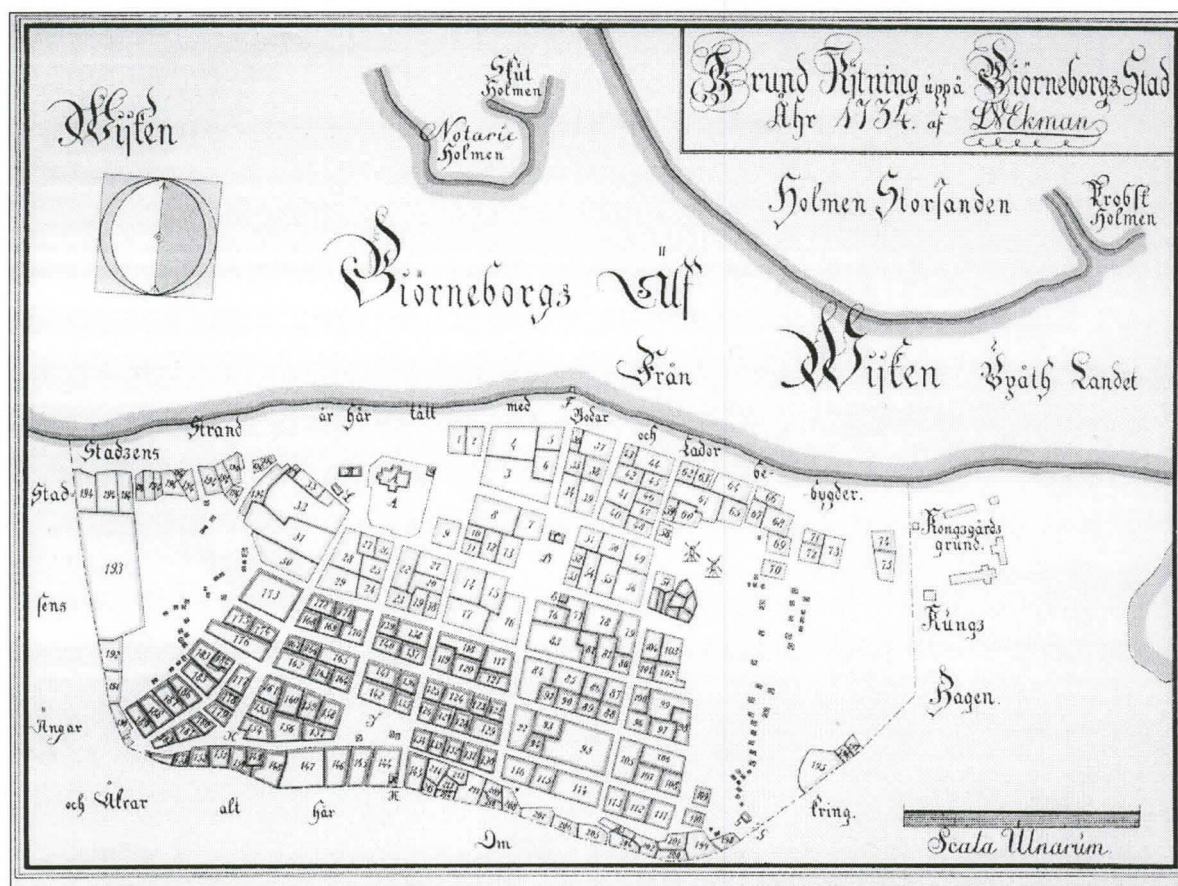
Yuosi	Otsikko	Tekijä	Selite	Viite	Originaali	Huom.
1642	Björneborg	Anders Torstensson	Ideaaliasemakaava suunnitelma. Korttelijako esitettyä ilman paikallista topografiaa	Kostet 1995: kartta 78; Lilius 1996: Kuva 1.	Utländska kartor. Strads- och fästingsplaner. Finland. Björneborg nr. 1. Sveriges Krigsarkiv.	Kuva 4.
1663	Charta på jordetvisten emellan Hennes greffuinns ladugårds Koivisto och Biörneborgh stadh, författad uthi augustii månad anno 1663 aff Hans Hansson.	Hans Hansson (Hannu Hannunpoika)	Kartta rajariidan ratkaisemiseksi, Kaupungista kuvattuna vain kirkko ja tulliaidan rajaama kaupunkialue	Räty 1996: Kuva 6.	Satakunnan Museon arkisto	Ei perustu tarkkoihin maastomittauksiin, Kuva 3.
1663	Charta på jordetuisten emellan Hennes greffuinns ladugård Koivisto och Biörneborgs stadh, författad uthi augustii månad anno 1663 aff Hans Hansson.	Hans Hansson (Hannu Hannunpoika)	Kartta rajariidan ratkaisemiseksi, kuvaa laajempia maa-alueita ja Kokemäenjoen suistoa. Kaupungista kuvattuna tulliaita, kirkko ja korttelirakenne	Ruuth 1958:356.	Turun ja Porin läänin maanmittauskonttori; Kopio Satakunnan Museon arkisto; Kopio vuodelta 1776 UUB (inv.nr 55551, Gyllenborgs saml.)	Ei perustu tarkkoihin maastomittauksiin, Kuva 2.
1696	Geometrisk Grunddrihtningh Öfver staden Björneborg afmätt Anno 1696	Olof Mört	Korttelijako ja tontit, kirkko, raathuone, kuninkaankartano, tulliaita ja Kokemäenjoen rannat kuvattuina. Sisältää luettelon tonttien omistajista ja koosta.	Kostet 1995: kartta 29; Jaakkola et al. 1958:384; Ruuth 1897; Lilius 1996: Kuva 2; Niukkanen 1999	Lant.mät. Lev. 1892 nr. 1 (kartavd. M. form.). Sveriges Riksarkiv; Kopoita Satakunnan museon arkistossa	Kuva 5. Ja Liite 3.1
1734	Grund Ritning uppå Biörneborgs Stad Åhr 1734 af L.V. Ekman	L. V. Ekman	Tarkka mittaus, tontit numeroitu ja omistajat luetteloitu, aittoja merkitty.	Jaakkola et al. 1958:502; Ruuth 1897; Lilius 1996: Kuva 3.	Lant.mät. Lev. 1892, nr 2 (kartavd., m.form.). Sveriges Riksarkivet	Kuva 6 ja Liite 3.2
1734	Grund ritning uppå Björneborgs stad tomvtet och hvad innom stagvetet finnes	L. V. Ekman	Tarkka mittaus, tontit numeroitu ja omistajat luetteloitu, aittoja merkitty.		Satakunnan Museon arkisto	Kopio edellisestä?
1776		Jean Åhman	Uusien tonttien kartta		Porin kaupungin rakennuskonttorin arkistossa (?)	
1799	Charta öfver staden Biörneborg efter landshöfdingeembetets ordes af den 13 junij 1799 afmätit och uprättad samma år af landmät. Isaac Tillberg	Isaac Tillberg	Tonttikohtainen, kaikki ranta-aitat merkitty.	Lilius 1985: kartta 45; Jaakkola et al. 1958:612; Ruuth 1897; Tulkki 1998.	Karttakokoelma Pori 1/2 D 19/13. Kansallisarkisto, Helsinki. UUB (Inv. nr 55552, Westins saml.); Jäljennös Satakunnan Museon arkistossa.	Kuva 7. ja Liite 3.3

Taulukko 3. Poria kuvaavia karttoja 1600- ja 1700-luvuilta.

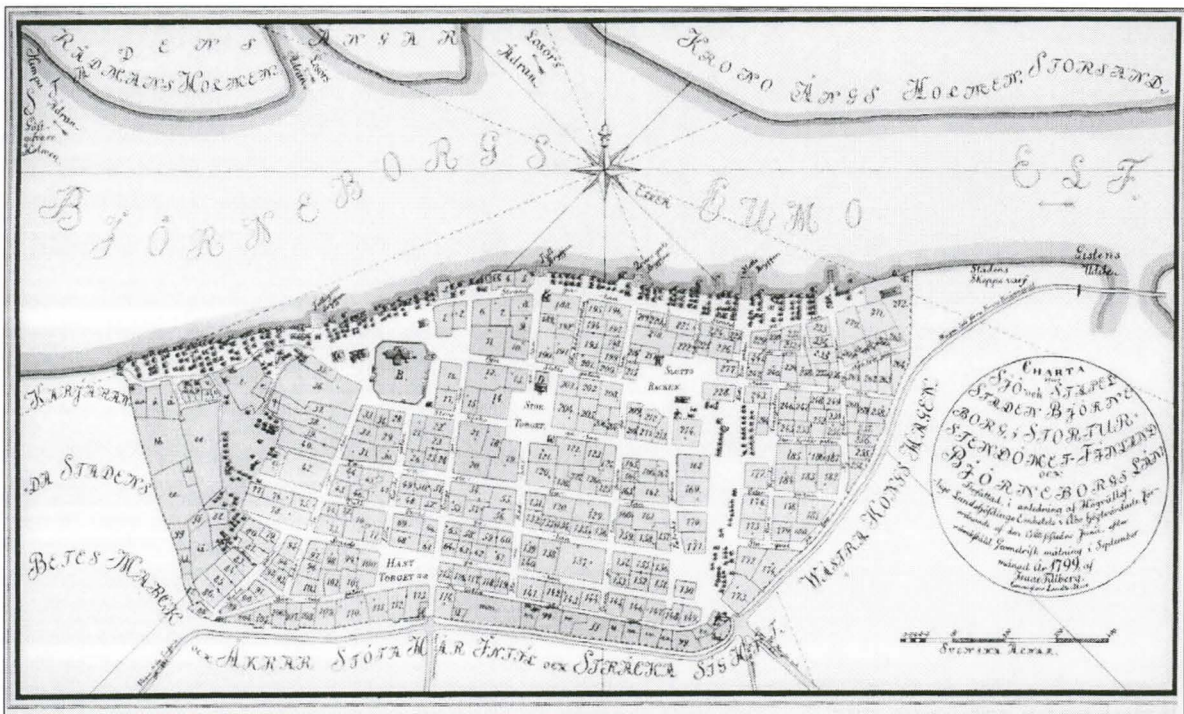
3.2 Isostavihasta 1800-luvun loppupuolelle

Isonvihan aikana (1713-1721) Pori hävitettiin vuosien 1713-1714 välillä venäläisten pitäessä kaupunkia varuskuntanaan (Ruuth 1958:442). Uudenkaupungin rauhan 1721 jälkeen kaupunki rakennettiin vanhan asemakaavan mukaisesti. Kaupunkialueen eteläraja pysyi koko 1700-luvun isoavihaa edeltänyttä aikaa vastaavana ja kaupungin kasvu suuntautui vanhojen korttelialueiden itä- ja länsipuolille (Kuvat 6-7 ja Liitteet 3.2-3.3). Vanha asemakaava pysyi lähes muuttumattomana vuoden 1801 suurpaloon saakka, joka tuhosi käytännöllisesti katsoen koko kaupungin.

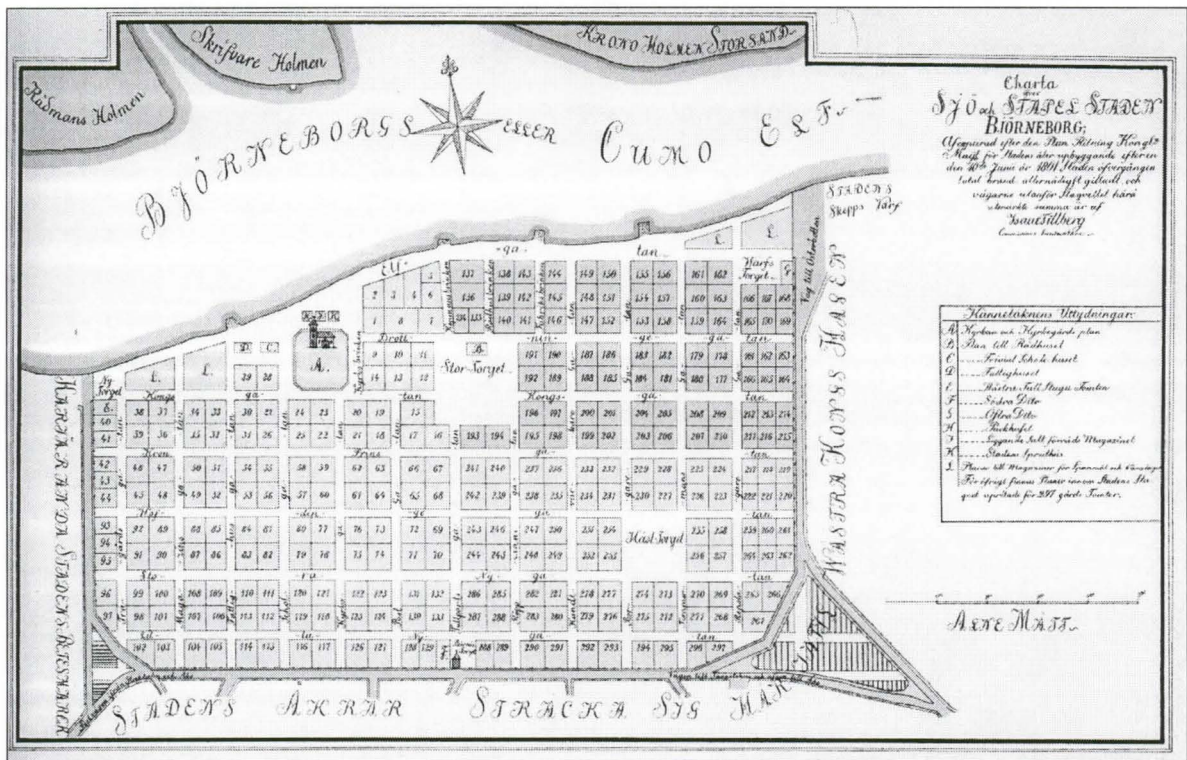
Porin uuden asemakaavan laati Isaac Tillberg vuonna 1801 (Kuva 8 ja Liite 3.4). Uusi asemakaava oli säännönmukainen ruutuasemakaava, jossa esiintyy ensimmäistä kertaa myös nykyinen kauppatori, tosin Hevostorin nimellä. Asemakaavaa laajennettiin 1800-luvun alkupuolella (Kuva 9 ja Liite 3.5). Seuraava suurpalo kohtasi Porin vanhoja osia jo vuonna 1852 ja paloa seurasi myös uusi asemakaava. Chiewitzin uusi asemakaava vuodelta 1852 (Kuva 10 ja Liite 3.6) muutti jälleen kaupunkirakennetta vanhan kaupungin osalta. Sen sijaan 1800-luvun alkupuolella tehtyjen asemakaavan laajennusten alueella vanha paloa edeltänyt asemakaava jäi voimaan. Vanhan Tillbergin asemakaavan alueen korttelijako sen sijaan uusittiin nykyistä vastaavaksi. (Lilius 1996; Ruuth 1958:668-672; Saarinen 1972:129-131.)

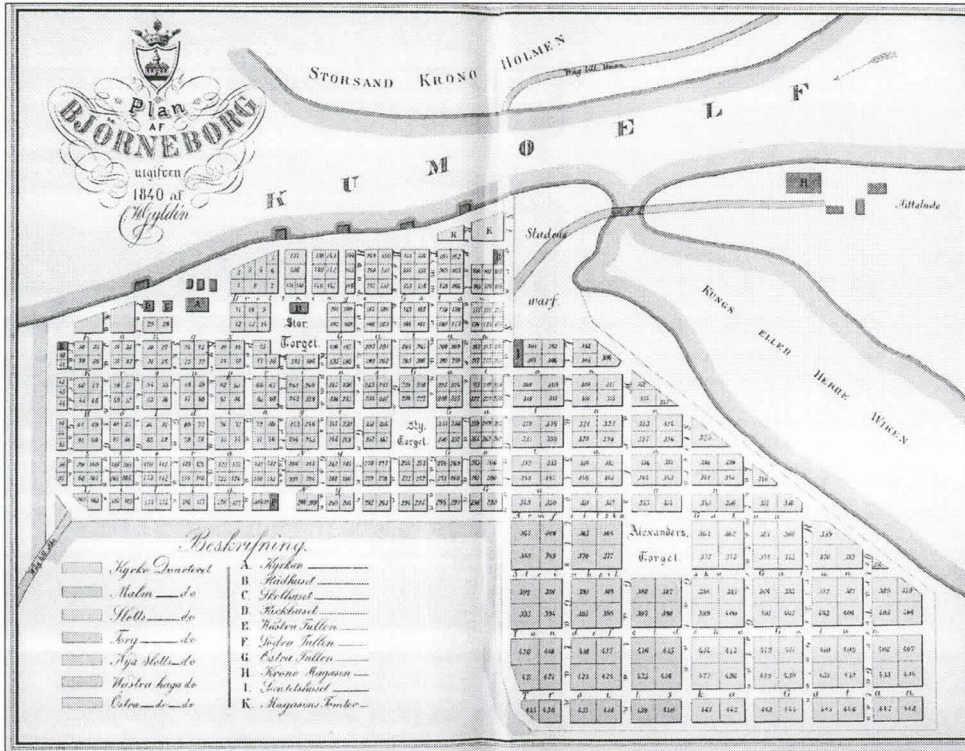
Kuva 6. Ekmanin kaupunkimittauskartta vuodelta 1734. (Kuva: Ruuth 1958.)

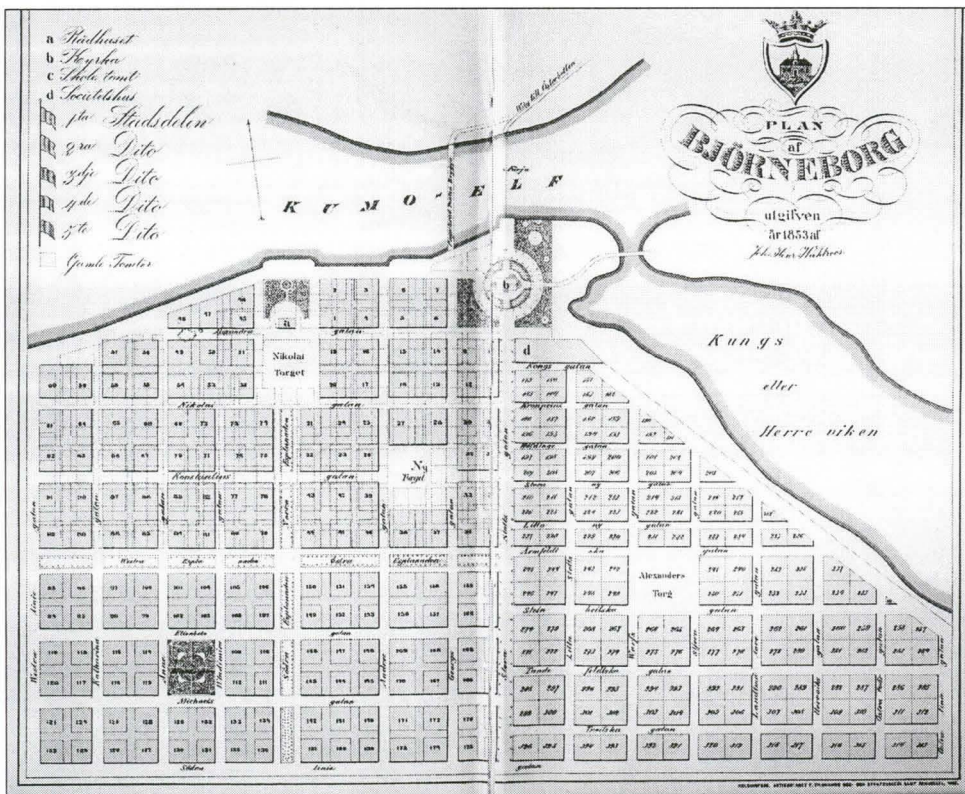
Kuva 7. Tillbergin Porin kartta vuodelta 1799. (Kuva: Ruuth 1958.)

Kuva 8. Tillbergin vuoden 1801 kaupunkipalon jälkeen laatima uusi asemakaava vuodelta 1802. (Kuva: Ruuth 1958.)

Kuva 9. Gyldenin laajennusasetmakaava vuodelta 1840. (Kuva Ruuth 1958.)

Kuva 10. Chiewitzin vuoden 1852 kaupunkipaloo seurannut asemakaavaehdotus, johon Porin vanhan kaupunkialueen nykyinen asemakaava pohjautuu. (Kuva: Ruuth 1958.)

Vuosi	Otsikko	Nimi	Selite	Viite	Originaali	Huom.
1801	Charta öfver Sjö och Stapelstaden Björneborg. Afcopierad efter den Plan ritning Kongl. Maist. för stadens åter upbyggande efter en den 10de Junii år 1801 staden öfvergången total brand, allernådigst gilladt, och vägame utanför staqvellet härå utmärkt samma år af Isaac Tillberg commissions lantmätaren	Isaac Tillbergin	Vuoden 1801 palon jälkeen laadittu ruutuasemakaava. Tontit numeroitu.	Lilius 1985: kartta 46; Jaakkola et al. 1958:671; Ruuth 1897; Lilius 1996: Kuva 6.	Karttakokoelma Pori 2/2D 19/13. Kansallisarkisto; tekijän itsensä tekemä jäljennös Satakunnan Museon arkistossa	Kuva 8 ja Liite 3.4
1810		Christopher Bollstedt			Satakunnan Museon arkisto	
1811	Afritning öfwer Björneborgs stad efter den totala brand år 1801; Afritning öfwer dervat Hans Kejserl. Majst. den 27. april - 7. maji 1811. Aller nådigst förundte marck till Björneborgs stad utvidgande				Satakunnan Museon arkisto	
1819	Grund ritning öfwer Björneborgs stad, jemte belägebheten öfwer allmänna landsvägarne inom stadets område uppå magistratens begäran forfattad år 1819 af Christopher Bollstedt	Christopher Bollstedt		Räty 1996: Kuva 8.	Satakunnan Museon arkisto	
1840	Plan af Björneborg utgifven 1840 af W. Gylden	C.V. Gylden		Ruuth 1897	MV-RHO; kaksi vesiota Satakunnan Museon arkistossa	Kuva 9 ja Liite 3.5
1852	Björneborgs stad före branden den 22 maj 1852; Afritning öfwer Björneborgs stad för den totalbrand den 10 junii 1801				Satakunnan Museon arkisto	Kaksi karttaa samalla pohjalla
1853	Plan af Björneborg utgifven år 1853 af Joh. Henr. Wahlroos	Joh. Henr. Wahlroos	Viimeisen palon jälkeen laadittu Georg Theodor Policrom Chiewitzin asemakaavaehdotus, jonka alla näkyy vuoden 1801 asemakaava.	Saarinen 1972: 130; Ruuth 1897; Lilius 1996: Kuva 18.	Kansallisarkisto; MV hist.k.a. nro 28401; Jäljennös Satakunnan Museon arkistossa	Kuva 10 ja Liite 3.6

Taulukko 4. Porin asemakaavakarttoja vuoden 1852 kaupunkipaloa seuranneeseen asemakaavan uudistukseen saakka.

3.3 Vanhojen kaupunkimittauskarttojen asemoinnin luotettavuus

Vanhojen kaupunkimittauskarttojen asemointi nykyisen kantakartan päälle samaan mittakaavaan ja valtakunnalliseen KKKJ -koordinaatistoon tehtiin hivuttautumalla vähän kerrassaan nuoremista kartoista vanhimpiin. Asemointi aloitettiin vuoden 1852 kaupunkipaloo edeltäneestä tilanteesta, joka on esitettyinä Chiewitzin nykyisen asemakaava-suunnitelmaan, johon myös alueen nykyinen asemakaava palautuu. Gyldenin kartan (1840) ja Isaac Tillbergin kartan (1801) kautta siirtyminen 1700-luvun karttoihin ei ollut kovinkaan helppo tehtävä. Vaikka eräät rantakorttelit, varsinkin nykyisen raatihuoneen ja taidemuseon kortteli, pysyivät muodoiltaan lähes muuttumattomina, ainoat Tillbergin vuosien 1799 ja 1801 karttojen yhteiset paikallaan pysyvät elementit ovat jokirannan laivalaiturit. Vuoden 1799 kartan asemoinnin jälkeen vanhempien, vuosien 1734 ja 1696, kaupunkimittauskarttojen asemointi ei tuottanut enää vaikeuksia.

Vanhimpien karttojen asemoinnin onnistumista on vaikea arvioida, sillä Porin kaupungin asemakaavassa ei ole enää yhtäkään 1600- tai 1700-luvun kaupunkirakenteesta periytyvää elementtiä. Tältä ajalta ei myöskään ole säilyneenä yhtään rakennusta. Väähäisten arkeologisten tutkimuksienkaan avulla asemoinnin onnistumista ei ole mahdollista arvioida. 1600-luvun kartat tehtiin usein mittapöytätekniikalla avoimella pistemittauksella suuntina ja etäisyyksinä, minkä takia mahdolliset suuntavirheet kertautuvat kartoissa hallitsemattomasti. Kolmiomittaus ja runkomittaus levisivät Ruotsi-Suomeen vasta 1700-luvun ensimmäisellä puoliskolla. (Jaakkola 1983:401-402.) Porin vanhimman vuoden 1696 kartan kanssa tällaista ongelmaa ei kuitenkaan ilmene, sillä sen antama kuva kaupunkirakenteesta ja kortteleiden suhteista on yhteneväinen 1700-luvun karttojen kanssa. Mitään konkreettista todelliseen havaintoon pohjautuvaa lukua Porin 1600- ja 1700-lukujen karttojen asemoinnin onnistumista ei ole mahdollista antaa. Porin vanhimmat kartat ovat kuitenkin mittaustarkkuudeltaan hyvälaatuisia. Oman arviointini esitän karttojen asemoinnin virhemarginaaliksi suurimmillaan ± 5 m.

4. Julkiset rakennukset

Porin puiset kirkot ovat sijainneet samalla paikalla aina kaupungin perustamisesta vuoden 1852 kaupunkipaloon saakka. Kirkot sijaitsivat nykyisen Hallituskadun alueella Satakunnan museon länsipäädyn kohdalla.

Kaupungin ensimmäisen raatihuoneen on arveltu sijainneen samalla paikalla kuin nykyinenkin. 1600- ja 1700-lukujen raatihuoneet sijaitsivat eri paikalla, nimittäin nykyisen Raatihuoneen puiston pohjoisosassa. (Ruuth 1958:272.)

Porissa on ollut koulu kaupungin perustamisesta saakka. Ensimmäinen maininta koulusta on vuodelta 1562 (Ruuth 1958:327). Vuosien 1696 ja 1734 kartoissa koulurakennus on merkittynä lähelle rantaa kirkon länsipuolelle, nykyisen Porin karhun panimon portin kohdalle.

Ensimmäiset maininnat Porin hospitaalista on vuodelta 1595. Oman rakennuksensa hospitaali sai vasta 1600-luvun alussa. Mikäli hospitaali valmistui jo vuonna 1602, se tuhoutui heti seuraavana vuonna kaupunkipalossa. Kuitenkin vuonna 1606 Poriin määrättiin rakennettavaksi uusi sairaala, joka myös tuhoutui tulipalossa. Uusi, todennäköisesti Porin kolmas hospitaali rakennettiin vuonna 1621. Hospitaali on sijainnut 1500- ja 1600-luvuilla Karjarannassa, jota on kutsuttu myös Danviikiksi. Hospitaali on esitetty-

nä myös vuosien 1696 ja 1734 kartoissa, joissa molemmissa hospitaali on sijainnut samalla paikalla silloisen kirkon länsipuolella ja koulurakennuksen eteläpuolella, nykyisen olutpanimon piha-alueella (2-9-412). (Ruuth 1958:303-304.)

Tässä yhteydessä on mainittava myös kuninkaankartano, joka siirrettiin Ulvilasta Poriin kaupungin perustamisen yhteydessä vuonna 1558. Vuosien 1651-1663 välisenä aikana kartano koki toisen kukoistuskautensa rakennusten kuuluessa Porin kreivikunnalle. Lopullinen rappio alkoi kreivikunnan lopun myötä vuonna 1680. (Ruuth 1958:267, 300, 387-388.)

Ruuthin (1958:387-388) esittämiä tietoja kartanon täydellisestä rappeutumisesta 1680-luvun aikana ja 1680-luvun lopussa tai aivan 1690-luvun alussa kartanon tarun lopettaneesta tulipalosta on syytä epäillä. Kuninkaan kartanon rakennukset ovat esitettyinä vuosien 1696 ja vielä vuoden 1734 kartassakin (ks. liitteet 3.1 ja 3.2).

5. Aiemmat arkeologiset tutkimukset

Porin kaupunkialueella on tehty historialliseen aikaan liittyviä arkeologisia tutkimuksia⁵ (Kuva 11, ks. myös Tulkki 1998). Vuodelta 1911 on säilyneenä valokuva kaivauksissa esiin tulleista pääkalloista Porin vanhan hautausmaan alueelta, mutta muuta tietoa kyseisistä löydöstä ei ole. Ensimmäiset dokumentoidut kaivaustutkimukset on tehty vuonna 1965 kirjaston tontilla (2-23-409) ja vuonna 1971 entisessä Rantapuistossa nykyisen Satakunnan museon tontilla (2-1-394). Kuitenkin vasta vuosien 1997-1999 välillä tehdyt Porin Taidemuseon laajennuksen yhteydessä suoritetuissa tutkimuksissa päästiin ensimmäisen kerran käsiksi sekä 1500- ja 1600-lukujen rakennustenjäänteisiin että muuhun löytöaineistoon (Niukkanen 1999; 2000). Tämä ei ole mikään suuri yllätys, sillä aikaisemmat kaivausalueet eivät ole sijainneet vanhalla tonttimaalla. Kirjaston tontin alue on ollut, aivan pohjoisinta reunaa lukuun ottamatta, rakennetun kaupunkialueen ulkopuolella vielä vuonna 1799. Karttojen perusteella Satakunnan museon tontista taas ainoastaan tontin itäisimmässä reunassa on sijainnut tonttimaata 1600-luvun lopussa ja 1700-luvun alkupuolella.

Porin maanalaisten kerrostumien paksuudesta ei ole vielä paljoakaan arkeologista tietoa. Porin taidemuseon laajennuksen yhteydessä suoritetuissa arkeologisissa kaivauksissa paikalla havaittiin puhtaan pohjamaan sijaitsevan noin kaksi metriä nykyisestä maanpinnasta. Kahden metrin paksuisesta kerroksesta likimain ylin metri oli suhteellisen nuoria täyterokkia jotka olivat syntyneet vuoden 1852 tulipalon jälkeen. (Niukkanen 1998.) Kerrostumien paksuudet vaihtelevat kuitenkin vanhan kaupunkialueen sisällä suuresti, eikä Raatihuoneen ja Taidemuseon välisen alueen kerrostumien paksuutta ole mahdollista yleistään kovinkaan laajalle alueelle.

Taidemuseon lisärakennuksen kaivauksilla saatiin myös epäsuoria viitteitä 1500-luvun Porin asemakaavasta. Varsinaisia katujen jäänteitä kaivauksilla ei pystytty havaitsemaan, mutta 1500-luvulle ajoitetun kellarinperustan vinottainen linja vuoden 1640 kaupunkipalaa nuorempaan rakennuskantaan nähden antaa kuitenkin viitteitä 1500-luvun kaupungin myöhemmästä poikkeavasta rakenteesta (Niukkanen 1999; 2000).

⁵ Ks. luettelo aikaisemmista historiallisen ajan arkeologian tutkimuksista raportin alusta Arkisto ja rekisteritiedoista.

Kuva 11. Kartta Porin kaupunkialueella tehdyistä historiallisen ajan arkeologisista kaivauksista. Merkityt alueet eivät kuvaa suoraan kaivausalueiden kokoa.

6. Nykyiset katu-, tori- ja puistoalueet

Katualueet

Nykyinen katurakentaminen on tuhonnut nykyisten katualueiden kerrostumia keskimäärin 60 cm syvyyteen nykyisestä päällysteen pinnasta. Isoavihaa vanhemman kaupunkialueen sisällä nykyisten katualueiden kerrostumien säilyneisydessä on kuitenkin suuria eroja. (Suullinen tiedonanto, Jouni Pihlanko, kadunsuunnitteluinsinööri, Porin kaupungin tekninen palvelukeskus. 14.8.2002.)

Kerrostumiltaan hyvin säilyneinä alueina on pidettävä katuosuuksia, joilla asfaltointi on tehty suoraan vanhan katukiveyksien päälle. Tällaisia alueita ovat sekä Teatterikadun että Raatihuoneenkadun Hallituskadun pohjoispuolelle jäävät osuudet sekä koko Pohjoispuiston alue. Ensiksi mainittujen katujen alueella kerrostumia ovat kuitenkin osaltaan tuhonneet kunnallistekniset kaivannot⁶. Pohjoispuiston alueen (1-9901-5001) kerrostumat ovat todennäköisesti erityisen hyvin säilyneitä; vesijohto- ja viemärikaivannot ovat tuhonneet kerrostumia vain risteysalueilla. Pohjoispuiston ajorataa ja keskiosan puistikkoa pitkin kulkee ainoastaan sähkökaapeleita, poikkeuksena Valtakadun ja Gal-

⁶ Kunnallistekniikka löytyy liitteistä 6.1 ja 6.2

len-Kallelankatujen välisellä alueella Pohjoispuiston itäreunaa kulkeva kaukolämpölinja. (*ibid.*)

Nykyisten katualueiden pohjustustöiden syvyys vaihtelee suuresti tutkimusalueen sisällä. Seuraavassa tutkimusalueen nykyisten katualueiden nykyisten pohjustöiden syvin ulottuvuus nykyisestä kadun pinnasta: Hallituskatu 45 cm, Valtakatu 45 cm, Gallen-Kallelankatu 50 cm, Annankatu n. 50-60 cm, Otavankatu n. 50-60 cm, Teatterikatu ja Raatihuoneenkatu (Hallituskadun eteläpuoli) n. 50-60 cm ja Antinkatu 75 cm (*ibid.*). Vaikka pohjustustyöt eivät olisikaan yltäneet tuhoamaan kaikkia isoavihaa vanhempia kerrostumia, kunnallistekniset kaivannot ulottuvat syvemmälle ja ovat siten todennäköisesti tuhonneet kerrostumia osittain. Myös kerrostalojen rakentaminen on tuhonnut osan nykyisten katualueiden reuna-alueiden kerrostumista.

Torialueet

Tutkimusalueella sijaitsee kaksi torialuetta: Tori (1-9902-5001) ja Laivaranta (1-9902-5001). *Nykyisen torin alue* on ollut suurimmaksi osaksi isoavihaa vanhemman kaupunkialueen ulkopuolella, ja sisäpuolella olleen torin luoteisosan osalta vielä rakennetun tonttialueen ulkopuolella. Vuoden 1696 kartassa torin pohjoisreunan keskikohdalla on sijainnut eteläinen tulliportti ja siihen liittyviä rakennuksia (ks. liite 3.1). *Laivarannan* alue on ollut vielä 1800-luvun puolivälissäkin pääosin vielä rantavettä. Laivarannan alueelle on tuotu paljon täytemaata, joka alla kerrostumat ovat varmasti säilyneet hyvin. Ennen isovihaa Laivarannan pohjoisreunalla on sijainnut ranta-aittoja ja laivalaitureita.

Puistoalueet

Tutkimusalueella sijaitsee kaksi asemakaavassa puistoksi merkittyä aluetta: Raatihuoneen puisto (1-9903-5001) ja Museopuisto (2-9903-5002), joiden lisäksi on muita puistikkomaisia alueita ovat Nortamonpuisto (2-9-52), Kirkkopuisto (430-37-0) ja Pohjoispuiston katualueen keskiosa (1-9901-5001) (ks. luvun alussa katualueet).

Raatihuoneen puiston (1-9903-5001) paikalla on sijainnut suurtori, joka vuoden 1852 uuden asemakaavan jälkeen muodostui aukiosta puistoksi 1800-luvun lopun istutusten myötä (ks. lisää tosin vaiheista Lilius 1996). Vuoden 1696 kartassa pohjoisosassa keskikäytävien välissä on sijainnut raatihuone ja silloisen torin itälaidalla nykyisen suihkulähteen itäpuolella on sijainnut myllyhuone. (ks. liite 3.1). Tuolloin torialue on sijainnut pääosin nykyisen puiston koillisessa neljänneksessä ja muut osat nykyisestä puistosta ovat olleet rakennettua korttelialuetta. Vuoden 1696 kartassa kuvatun torin pinta-ala on reilu neljännes koko nykyisen puiston alasta. Raatihuoneen puiston kerrostumat ovat vähäisistä kunnallisteknisistä kaivannoista huolimatta kerrostumiltaan erityisen hyvin säilynyttä aluetta.

Museopuiston alue on aina ollut ranta-aluetta, jossa tonttirakentamisen sijaan on sijainnut ranta-aittoja ja -makasiineja. Puiston alue on todennäköisesti tuhoutunut kerrostumiltaan Satakunnan museon rakentamisen yhteydessä.

Nortamonpuisto (2-9-52) on asemakaavassa merkittynä puistoksi (VP). Puiston alue on ollut rakennettua korttelialuetta vuodelta 1696 peräisin olevan Porin vanhimman kaupunkimittauskartan mukaan. Todennäköisesti alue on ollut rakennettuna jo pian

kaupungin perustamisvuoden 1558 jälkeen. Paikalla sijaitsee nykyisin leikkipuisto, jonka kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä.

Kirkkopuistikko (430-37-0) on syntynyt vuoden 1852 kaupunkipalon jälkeen Keski-Porin kirkon suunnittelun yhteydessä. Vuosien 1696 ja 1734 kartoissa (Liitteet 3.1 ja 3.2) paikalla on sijainnut kaupungin perustamisen yhteydessä vuonna 1558 Ulvilasta siirretty kuninkaankartano, joka sijaitsi silloisen kaupunkialueen itäpuolella. Vuoden 1734 kartassa on merkittynä jo kaksi tonttia sijaitsemaan aivan Kirkkopuiston länsiosaan. 1700-luvun loppuun mennessä korttelialue oli vallannut jo nykyisen puiston länsipuoliskon. Vuosien 1799 ja 1801 kartoissa rantaan Kirkkopuiston koillisosaan on merkittynä kaupungin laivanveistämö. Kirkkopuiston alueella on saattanut säilyä 1500-luvulta periytyvän kuninkaankartanon vaiheeseen liittyviä kulttuurikerroksia ja rakenteita. Alueen varsinainen kaupunkirakentaminen on alkanut vasta 1700-luvulla isonvihan jälkeen. Alueen kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä.

7. Alueiden luokittelu ja luokittelun perusteet

Kaikki isoavihaa vanhemman kaupunkialueen tontit jaettiin tutkimuksellisen ja suoje-luksellisen mielenkiinnon mukaan *kolmeen luokkaan*: 1.) *Erittäin todennäköisesti säilynyt ja/tai tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoinen alue*. Tähän luokkaan kuuluvat kaikki alueet, joilla 1600-luvun kerrostumat ovat todennäköisesti hyvin säilyneitä. Lisäksi luokkaan kuuluvat tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoiset alueet, kuten esim. raatihuoneen ympäristö ja porvariston asuinalueet, joiden kerrostumat ovat todennäköisesti kuitenkin osittain tuhoutuneet. Ensimmäisen luokan kohteet tulisi pyrkiä suojelemaan tai tilanteen vaatiessa vapauttaa rakentamiselle tapauskohtaisesti arvioitavalla tutkimuksella. 2.) *Luultavasti säilynyt ja/tai tutkimuksellisesti mielenkiintoinen alue*. Tähän luokkaan kuuluvat 1600-luvun rakennetun kaupunkialueen reuna-alueet, joiden rakennuskäytöstä ei ole täyttä varmuutta. Lisäksi luokkaan kuuluvat 1600-luvun kaa-voitetun kaupunkialueen osittain tuhoutuneet osat. Toisen luokan alueilla maaperään kajoaminen voidaan tehdä joko arkeologin valvonnassa tai sitten alueella on suoritettava koetutkimuksia. Tarvittavat toimenpiteet arvioidaan tapauskohtaisesti. 3.) *Tuhoutu-neet alueet*. Luokkaan kuuluvat vanhan kaupunkialueen ulkopuoliset alueet sekä kau-punkialueen sisältä ne alueet, joiden kerrostumat ovat todennäköisesti jo täysin tuhou-tuneet. Maankäyttö kolmannen luokan alueilla ei vaadi arkeologisia tutkimuksia ellei töiden aikana tule vastaan tutkimusta ja dokumentointia vaativia rakenteita tai kerros-tumia.

8. Raportin laatiminen

Inventointiraportti on tehty Microsoft Access –tietokantaohjelmalla työstettyyn tieto-kantaan. Tietokanta koostuu kolmesta taulukosta: *Perustaulukosta*, josta selviävät kaikki ensimmäiseen ja toiseen luokkaan kuuluvat tontit kiinteistötunnuksineen (JHS138 mukaisesti 000 kunta, 000 sijaintialue, 0000 ryhmä ja 0000 yksikkö) ja osoitteineen, *Kohdekuvaustaulukosta*, jossa on lyhyt kuvaus kohteesta ja tonttialueen historiasta sekä *Rakennustaulukosta*, jossa on lyhyt selvitys tontin rakennuskannasta (rakennukset, rakennusvuosi, perusta ja kellarit). Tässä raportin paperiversiossa tietokannan taulukoista

yhdistetyt ja tulostetut raportit ovat liitteenä 7. Tonttien valokuvat löytyvät myös liitteistä (Liitteet 8-9). Taulukoissa kohteet on järjestetty kiinteistötunnuksen perusteella nousevaan järjestykseen.

Inventointiraporttiin liittyvät kartat on tehty MapInfo 6.5 –ohjelmalla. Pohja-aineistona on käytetty Porin kaupungin mittaustoimen tuottamaa vektorimuotoista kantakarttaa. Kantakartta oli inventointia tehtäessä suhteellisen ajan tasalla inventointialueen osalta - Porin taidemuseon lisärakennus Raatihuoneen takaa puuttuu kartasta.

9. Inventoinnin tulokset

Porin inventoinnissa käytiin läpi noin seitsemänkymmentä nykyistä tonttia isoavihaa vanhemmalla kaupunkialueella. Taulukossa 5 on esitettyä inventoinnin tuloksia numerotietona. Tietokannasta tulostetut 1. ja 2. luokan alueiden perustiedot sisältävä kohde- luettelo, kohdekuvaukset ja tiedot rakennuskannasta löytyvät liitteestä 7. Inventoinnin tulos on esitettyä visuaalisesti kantakarttapohjalla liitteessä 4.

	Tontit (kpl)	Pinta-ala (ha)	Tutkimusalueen pinta-alasta (%)
1. luokka	13 (+1)	3,34	9,4
2. luokka	21 (+1)	3,79	10,7
yhteensä	35	7,13	20,1

Taulukko 5. Porin kaupunkiarkeologisen inventoinnin tuloksena saatujen tutkimuksellisesti ja suojellisesti mielenkiintoisten tonttien määrällinen ja pinta-alallinen jakauma 1. ja 2. luokan alueiden kesken.

Porissa katujen reunat on rakennettu kaupunkimaisesti, mutta suurten tonttikokojen ansiosta kerrostumat ovat oletettavasti suhteellisen hyvin säilyneitä laajojen rakentamattomien pihojen alueilla. Ensimmäisen luokan alueiden yhteispinta-alasta reilu neljännes koostuu Raatihuoneen puistosta.

Kaikista 1.- ja 2.-luokan alueella tehtävistä maaperään kajoavista rakennustöistä on ilmoitettava etukäteen Museoviraston rakennushistorian osastoon (osoite: Kulttuuritalo, Sturenkatu 4, PL 169, 00511 Helsinki, puhelin: 09-40501), josta annetaan tapauskohtaiset toimintaohjeet. Myös vanhan kaupungin katualueilla tehtävistä rakennustöistä tulee ilmoittaa hyvissä ajoin Museovirastoon.

10. Inventoinnin tulokset, tulevaisuuden mahdollinen rakennustoiminta ja suojellut rakennukset

Porin tutkimusalueella kaavassa suojellut rakennukset sijoittuvat Etelärannan rantakortteleihin ja Raatihuoneen puiston itäpuolisiin kortteleihin. Tutkimusalueella ei sijait-

se yhtään rakennussuojelulailla tai valtion rakennusperintöä suojelevalla asetuksella suojeltua rakennusta.

Porin isoavihaa vanhemmalla kaupunkialueella ei ole juurikaan kulttuurikerroksia uhkaavia tulevaisuuden rakennuspaineita. Alueen kaava antaa kuitenkin mahdollisuuden uusien rakennusten rakentamiselle joidenkin isojen pihojen alueelle. Käsittääkseni lähitulevaisuudessa suurimmat rakennuspaineet ovat kohdistuneet kaupungintalon kortteliin nro kymmenen.⁷

11. Porin kaupunkiarkeologinen potentiaali

Pori on nykyisen Suomen alueen kaupungeista kahdeksanneksi vanhin. Pori kuuluu kaupunkeihin, jotka rakentuivat alun perin epäsäännöllisen asemakaavan mukaisesti, ja joiden asemakaavarakenne säännönmukaistettiin vasta myöhemmin kaupunkipalojen myötä. Porin vanhin kaupunkirakenne on tuntematon. Historiallisten lähteiden puuttumisen takia kaupungin vanhimmasta asemakaavasta ja materiaalisesta kulttuurista on mahdollista saada tietoa vain arkeologisen tutkimuksen kautta.

Porissa on tehty kolmet kaupunkiarkeologiset kaivaukset. Näistä viimeisin Porin taidemuseon laajennuksen yhteydessä tehty tutkimus paljasti myös 1500-luvulle ajoittuvia jäänteitä. Aiemmat 1960- ja 1970-luvuilla tehdyt tutkimukset tehtiin alueilla, jotka otettiin tonttirakentamiseen vasta isonvihan jälkeen. Vaikka yhden kaivausalueen tuloksia ja havaintoja ei voi yleistää kovinkaan laajalle kaupunkialueelle, taidemuseon laajennuksen yhteydessä tehdyt tutkimukset osoittavat myös osan 1500-luvun rakennusjäänneistä säilyneen. Nykypäivään saakka.

Porin vanhan asemakaava-alueen harva rakennustiheys on säästänyt suuren osan kerrostumista tuhoutumiselta. Porissa on vielä mahdollisuus löytää 1500-luvun kaupunki ja saada selville vuoden 1640 tulipaloo ja asemakaavan uudistamista edeltäneen kaupungin laajuus ja rakenne.

⁷ Suullinen tiedonanto. Kaupunkisuunnittelujohtaja Olavi Mäkelä ja kaavoitusarkkitehti Kaisa Rauhalampi, Porin kaupungin kaavoitusosasto. 13.8. 2002.

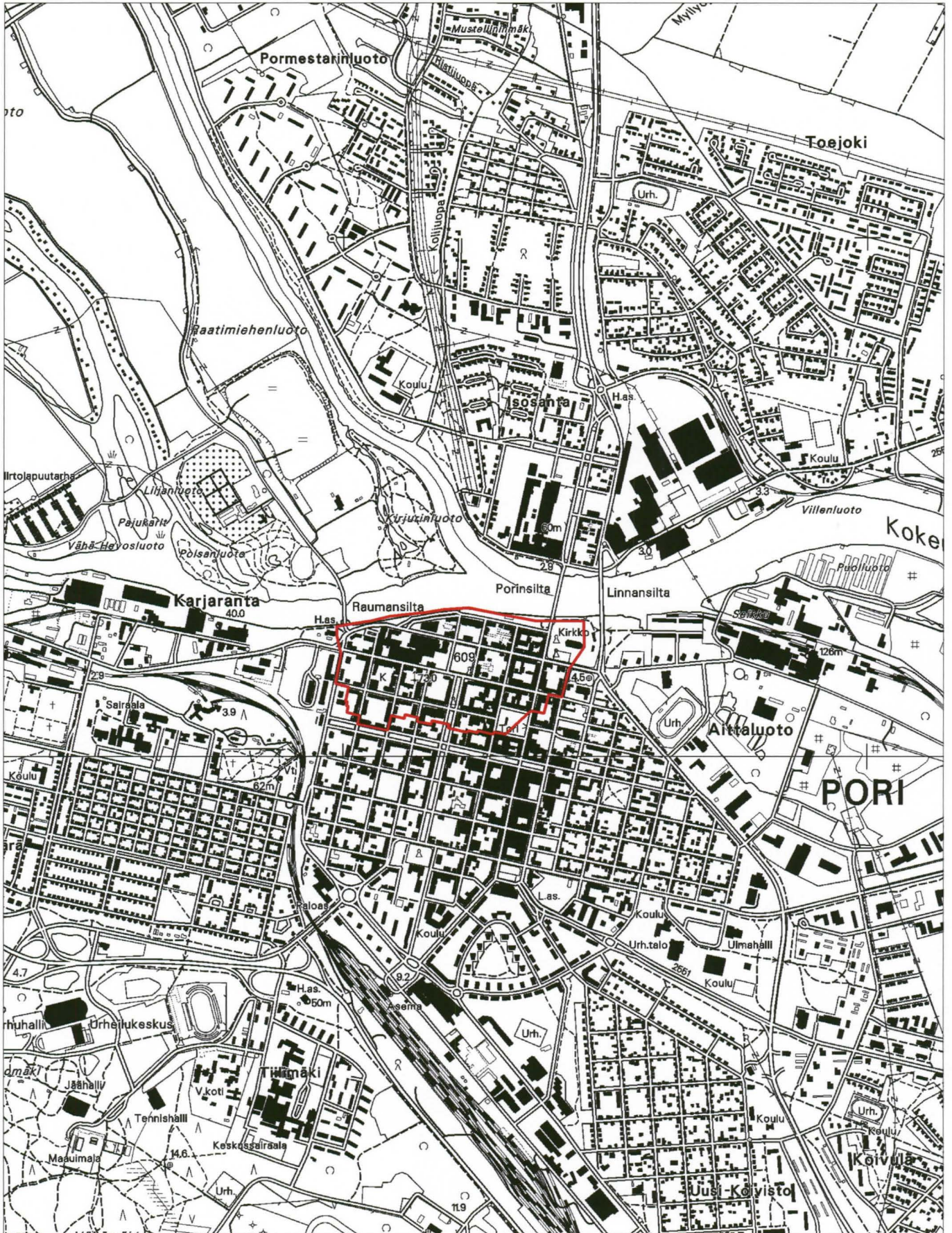
12. Yhteenveto

- Porin ensimmäinen kaupunkimittauksiin perustuva kaavakartta on vuodelta 1696
- Vuosien 1558-1640 kaupunkialueen laajuus ja rakenne ovat tuntemattomia. Niistä on mahdollista saada tietoa vain arkeologisten tutkimusten kautta.
- Nykyinen asemakaava pohjautuu vuoden 1852 kaupunkipalon jälkeiseen asemakaavas suunnitelmaan
- Isoavihaa vanhemman kaupunkialueen isot tontit ja väljä rakennuskanta on säästännyt isojen piha-alueiden kerrostumia tuhoutumiselta
- Isoavihaa vanhemmalla kaupunkialueella ei ole lähiaikoina suuria rakennuspaineita
- Inventoinnissa määriteltyjen 1. ja 2. luokan alueilla tehtävistä maaperään kajoavista rakennustoista on ilmoitettava etukäteen Museoviraston rakennushistorian osastoon. Sama pätee myös isoavihaa vanhemman kaupunkialueen katualueilla tehtäviin kaivutöihin.

Alkuperäistä raporttia liitteineen ja valokuvineen säilytetään Museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa Helsingissä.

Helsingissä 16.12. 2002

Teemu Mökkönen

PORI

Kaupunkiarkeologinen inventointi
T. Mökkönen 2002

Tutkimusalueen rajaus

Peruskartta 1143 02 ja 03
(PerusCD 2002)

mk 1:20 000

Kantakartta © Porin kaupunki, mittaus toimi, lupa nro 177

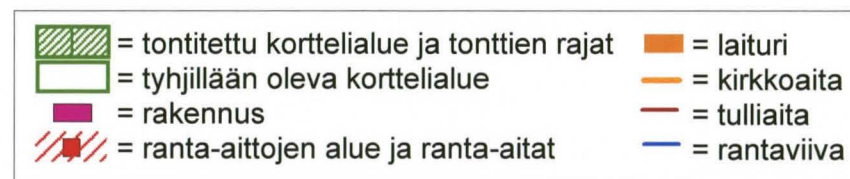
PORI
Inventointialueen rajaus

— = tutkimusalueen raja

Kantakartta © Porin kaupunki, mittausoimi, lupa nro 177

PORI
Olof Mörtin kartta vuodelta 1696

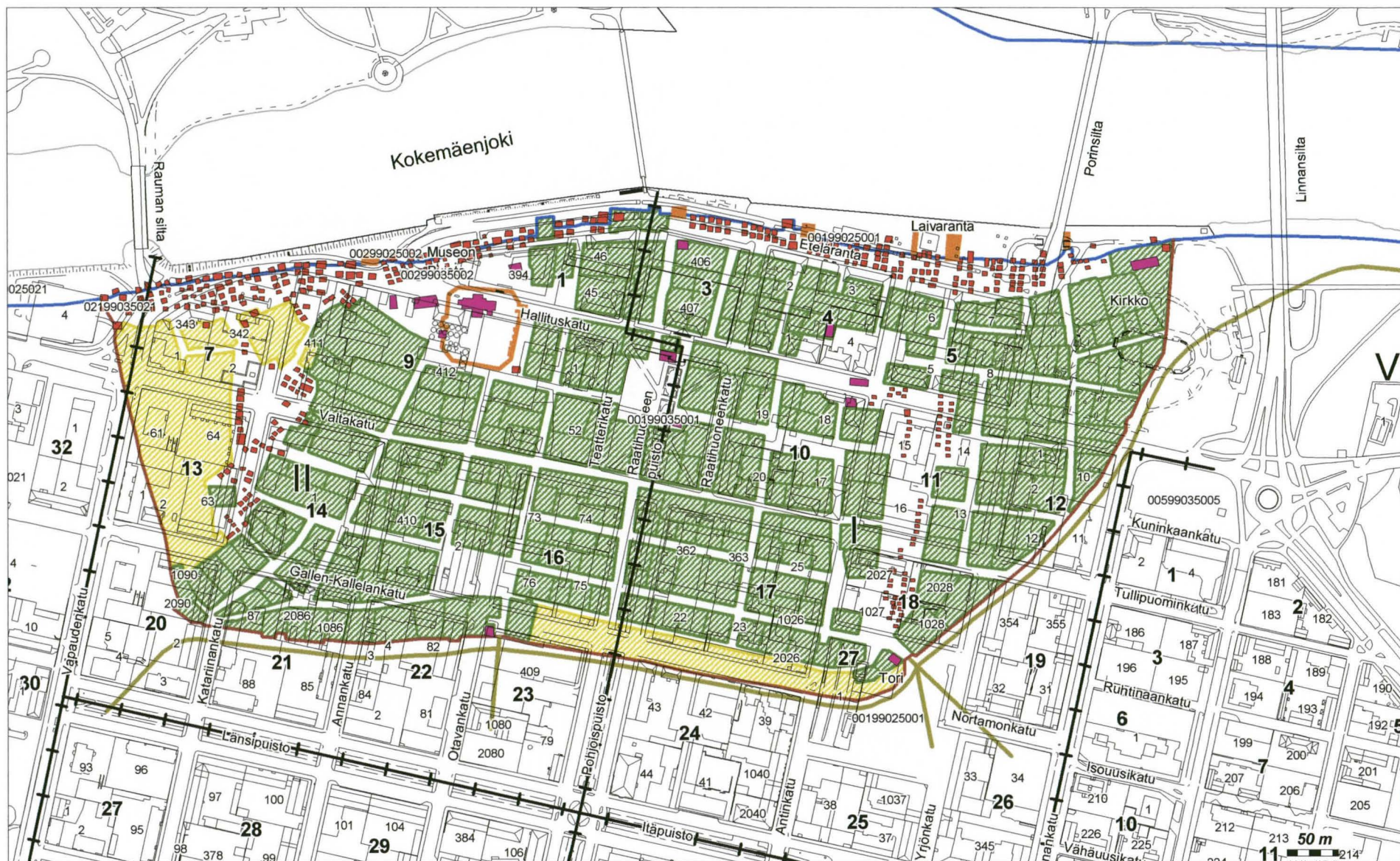

Kantakartta © Porin kaupunki, mittausoimi, lupa nro 177

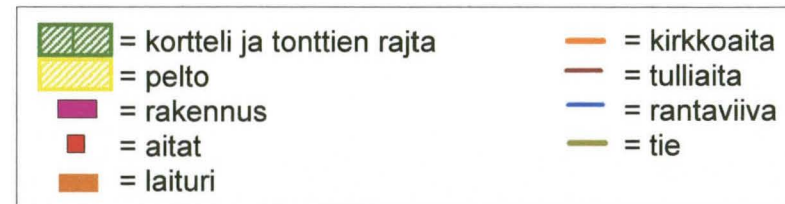
PORI
Ekmanin kartta vuodelta 1734

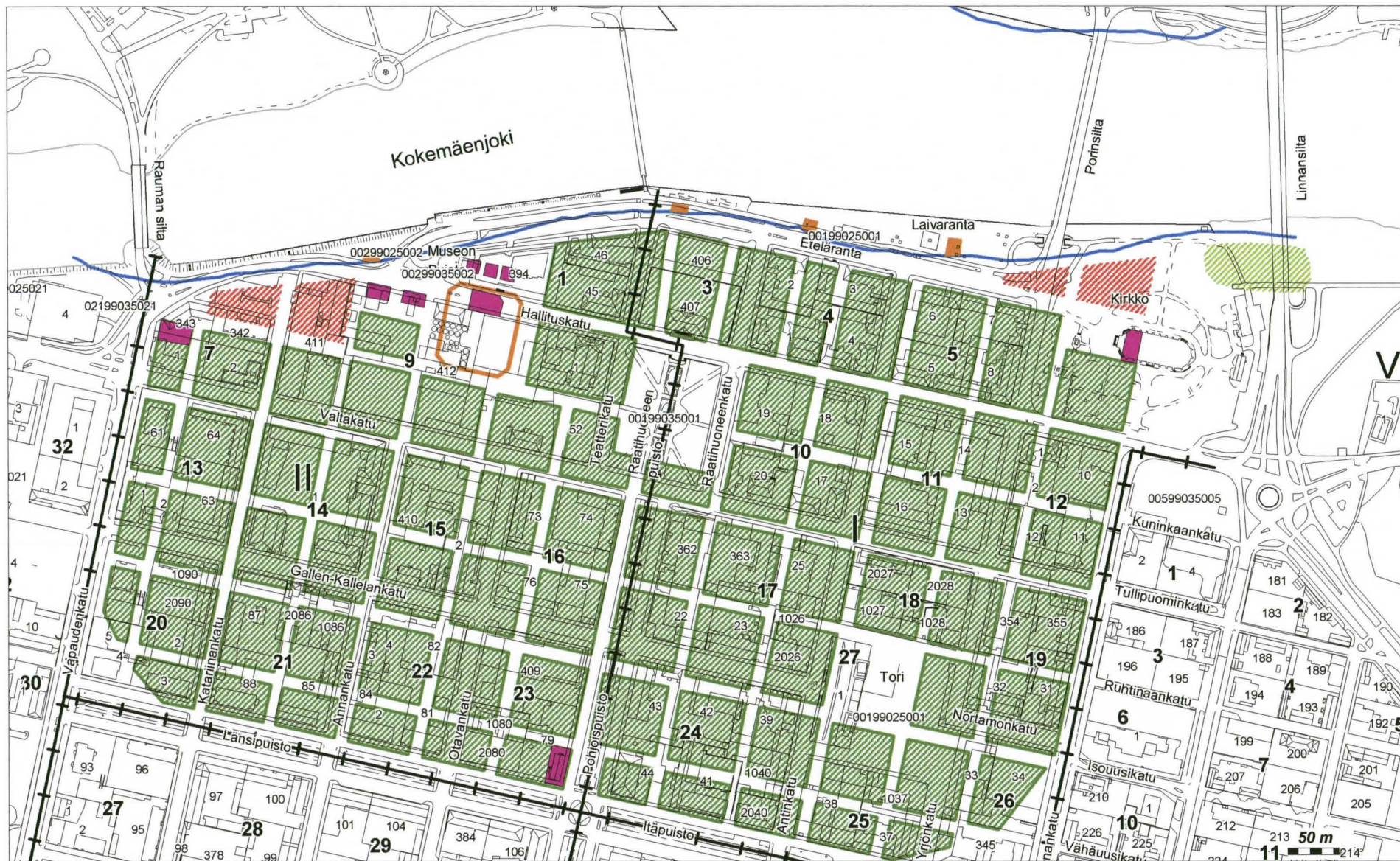
	= kortteli ja tonttien rajat		= tuulimylly
	= pelto		= laituri
	= rakennus		= kirkkoaita
	= aitat		= tulliaita
	= ranta-aittojen alue		= rantaviiva

Kantakartta © Porin kaupunki, mittausoimi, lupa nro 177

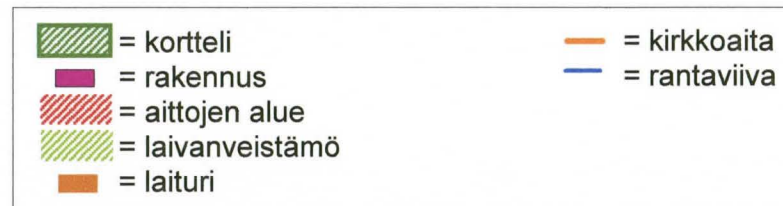
PORI
Isaac Tillbergin kartta vuodelta 1799

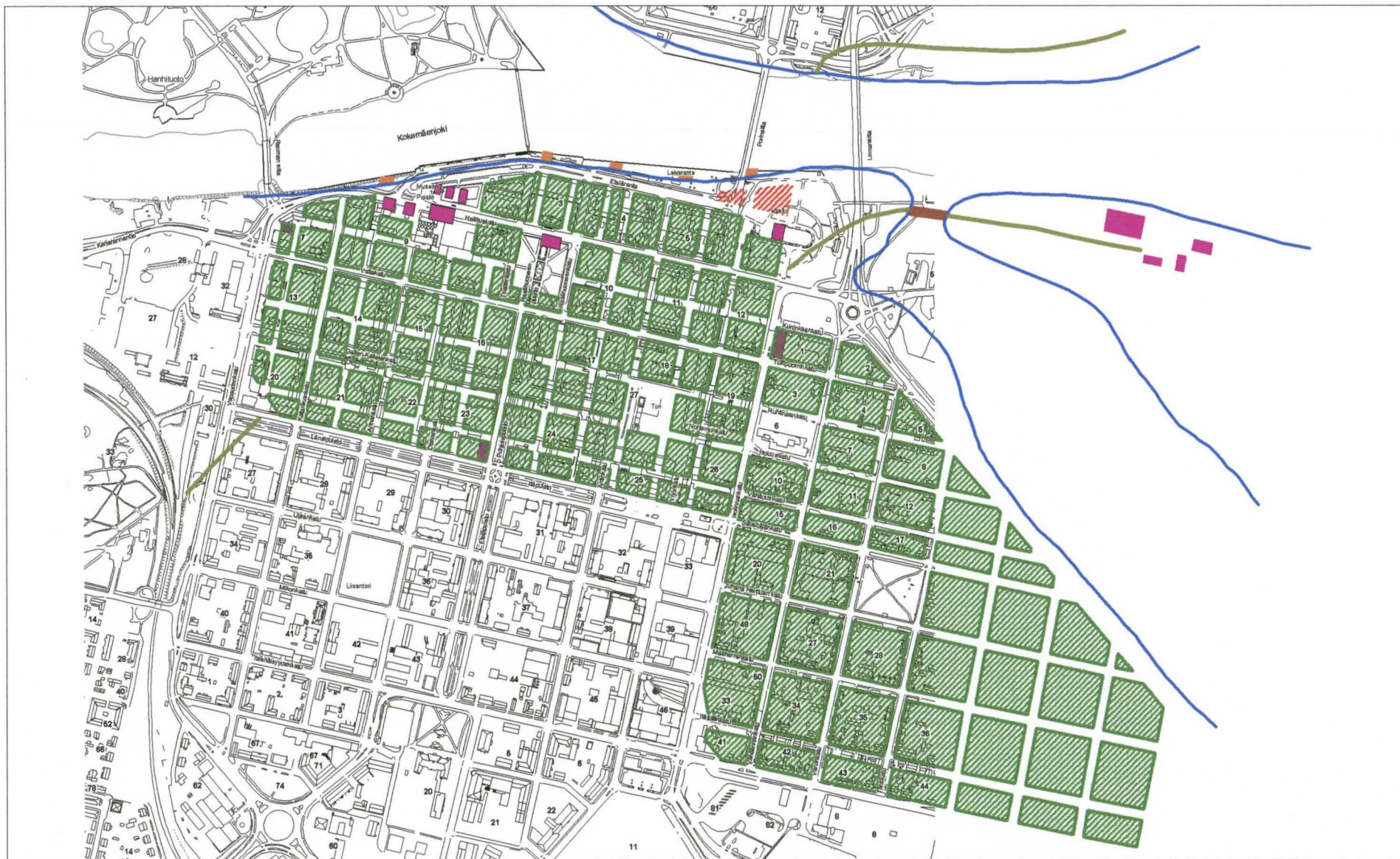

Kantakartta © Porin kaupunki, mittaus toimi, lupa nro 177

PORI
Isaac Tillbergin kartta vuodelta 1801

Kantakartta © Porin kaupunki, mittausoimi, lupa nro 177

PORI
Gyldénin kartta vuodelta 1840

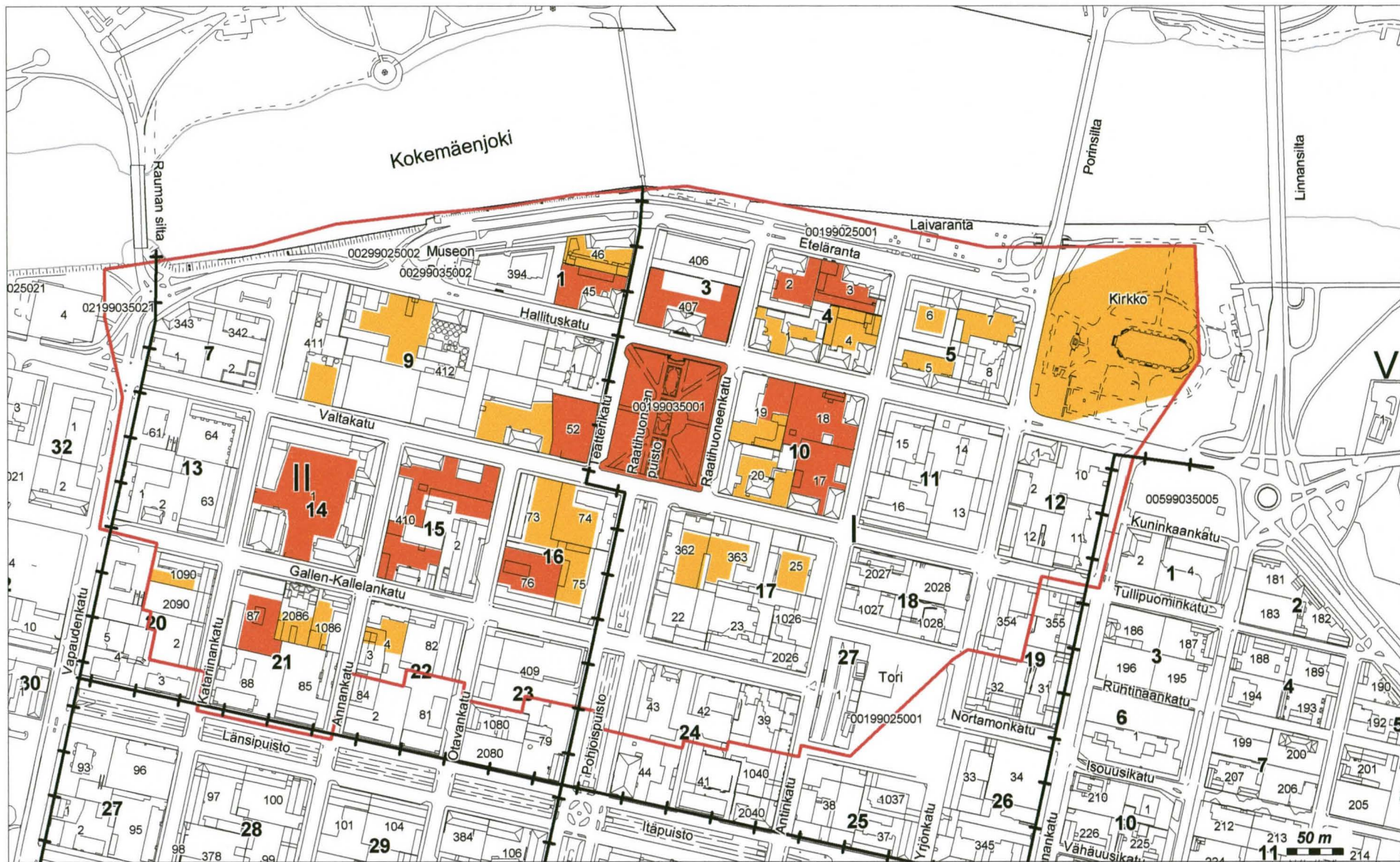
	= kortteli		= kirkkoaita
	= rakennus		= rantaviiva
	= aittojen alue		= tie
	= laituri		
	= silta		

Kantakartta © Porin kaupunki, mittausoimi, lupa nro 177

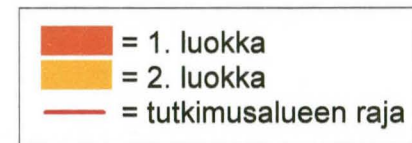
PORI
Chiewitzin kartta vuodelta 1853

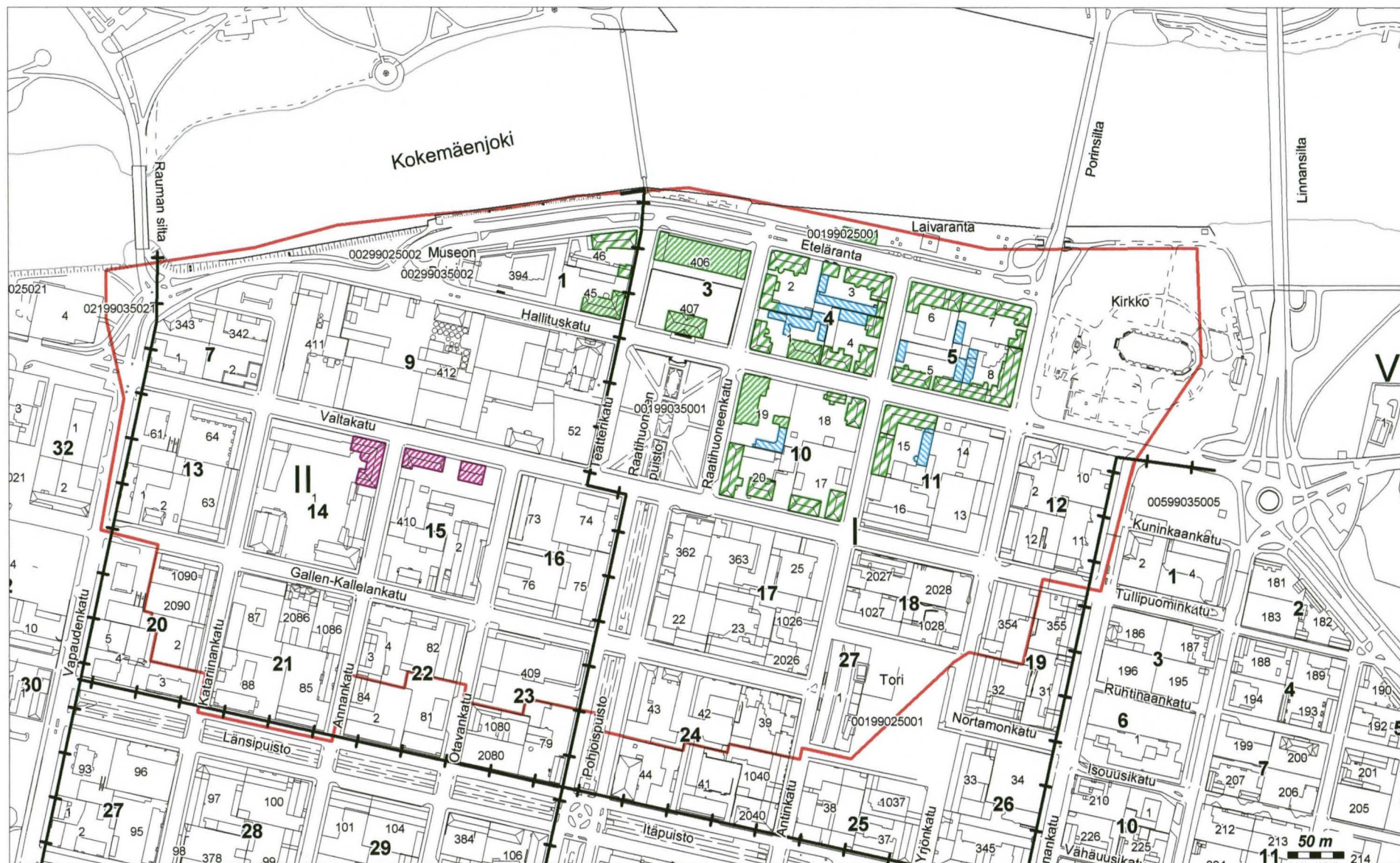
- = vuoden 1852 paloa edeltänyt kortteli
- = alkuperäiseltä suunnitelmaltaan nykyistä asemakaavaa vastaava korttelialue
- = rakennus

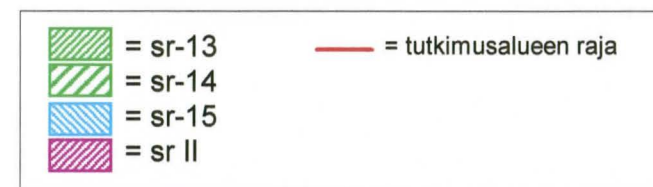
Kantakartta © Porin kaupunki, mittaus toimi, lupa nro 177

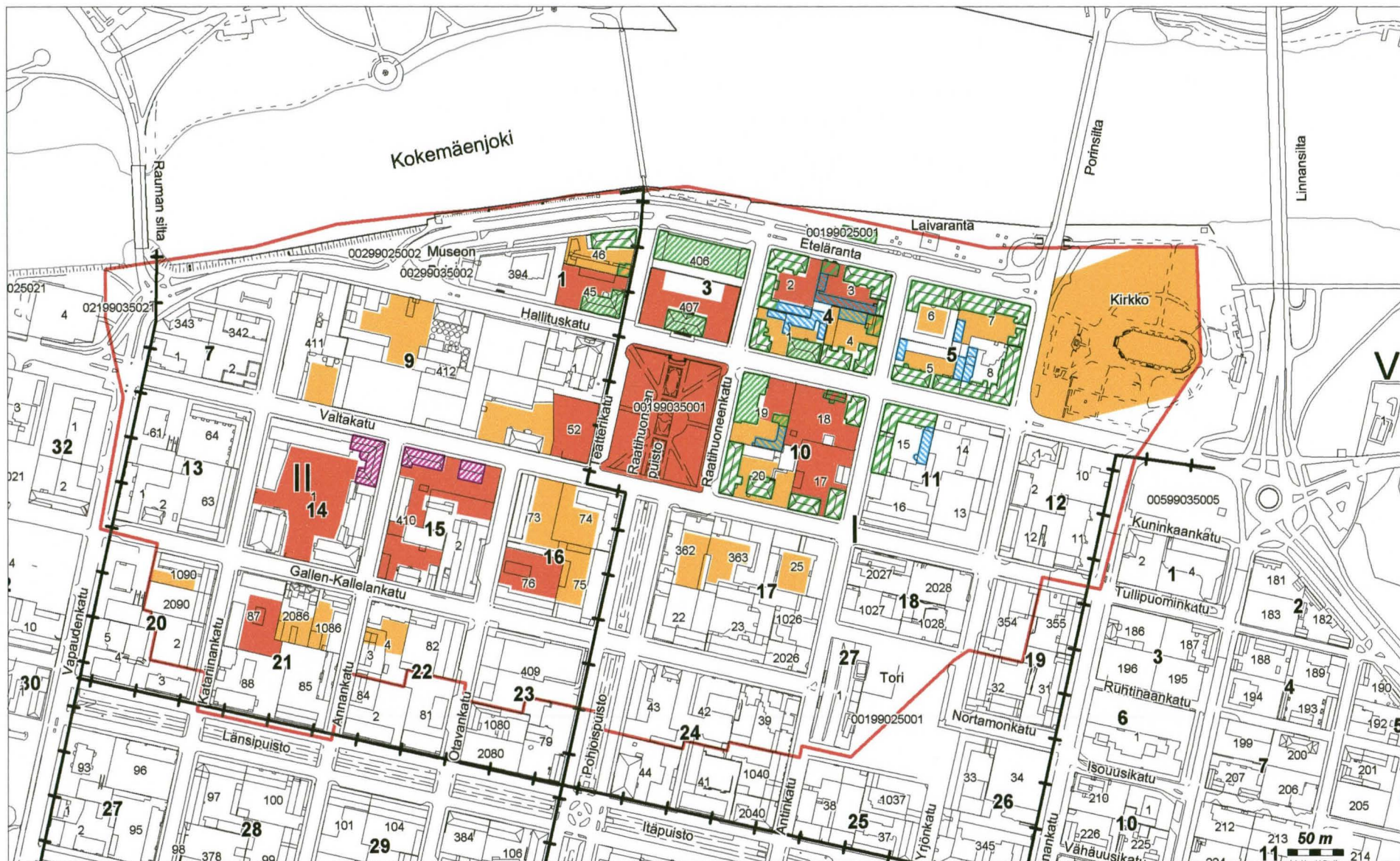
PORI
Tutkimuksellisesti ja suojellisesti mielenkiintoiset alueet

PORI
Suojellut rakennukset

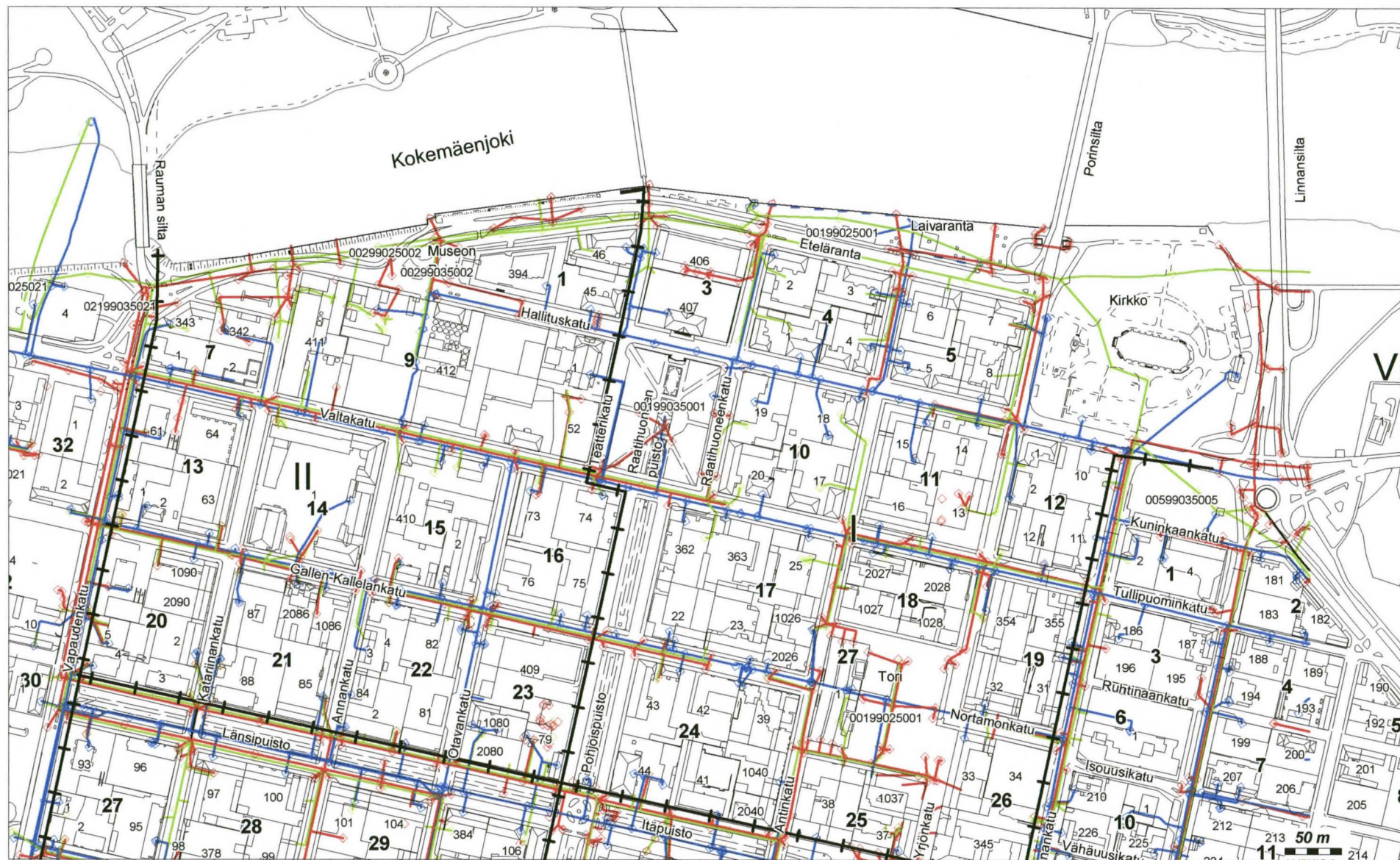

Kantakartta © Porin kaupunki, mittaus toimi, lupa nro 177

PORI Suojellut rakennukset ja inventoinnin tulokset

Suojelumerkinnät	Inventoinnin tulokset
	= sr-13
	= sr-14
	= sr-15
	= sr II
	= 1. luokka
	= 2. luokka
	= tutkimusalueen raja

PORI
Vesi- ja viemärijohtoverkosto

Kantakartta © Porin kaupunki, mittaus toimi, lupa nro 177
Johtoverkosto © Porin vesi

- = vesijohto
- = sadevesiviemäri
- = jätevesiviemäri

PORI
Kaukolämpö- ja sähkökaapeliverkosto

Kantakartta © Porin kaupunki, mittausoimi, lupa nro 177
 Johtoverkosto © Porin energia

- = sähkökaapeli, pienjännite
- = sähkökaapeli, keskijännite
- = kaukolämpö
- = kaapelialue
- = suojaputki

Pori - Björneborg

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Teemu Mökkönen 2002

Liite 7

Kohdetiedot

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100030407	PORI (Björneborg)	609	001	0003	0407
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Hallituskatu 9				1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	2-kerroksinen rapattu tiilirakennus		1839-1841			
			Perusta		Kellari	
			luonnonkivi		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1991; Tuomi 1973			
	Kohdekuvaus					
	Porin nykyisen raatihuoneen tontti on aina ollut kaupungin keskeisimpiä alueita. Porin ensimmäisen raatihuoneen on oletettu sijainneen jotakuinkin samalla paikalla nykyisen raatihuoneen kanssa. 1600- ja 1700-lukujen raatihuoneet ovat kuitenkin sijainneet etelämpänä nykyisen Raatihuoneen puiston pohjoisosassa. Nykyinen raatihuone on valmistunut 1840-luvun alussa. Vuoden 1696 kartan asemoinnin perusteella nykyisen tontin alueella on tuolloin sijainnut osia kolmen eri korttelin tonteista. Alueen asutushistoria alkaa oletettavasti pian kaupungin perustamisen vuonna 1558 jälkeen. Porin taidemuseon laajennuksen yhteydessä tontin pohjoisosassa tehtiin arkeologisia tutkimuksia vuosien 1997-1999 välisenä aikana. Vielä rakentamaton osa tontista on nykyisin nurmella ja kerrostumiltaan mitä suurimmalla todennäköisyydellä hyvin säilynyttä aluetta.					
☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100040001	PORI (Björneborg)	609	001	0004	0001
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Hallituskatu 7				2	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Katujen reunassa kaksi 2-kerroksista rapattua tiilirakennusta (1857, 1860/1890), pihalla kaksi puolitoistakerroksista tiilirunkoista rakennusta (1890, 1898)		1800-luvun loppupuoli			
			Perusta		Kellari	
			luonnonkivi		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
	Kohdekuvaus					
	Vuoden 1696 kartan mukaan tontin alue on ollut rakennettua kaupunkialuetta. Tuolloin nykyisen tontin poikki kulki keskikohdilla rantaan johtava pohjois-etelä -suuntainen katulinja. Tontin alue on ollut asuttua aluetta melko varmasti jo 1500-luvulla, vaikka sitä ei olekaan mahdollista todentaa säilyneiden karttojen tai asiakirjojen avulla. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti tuhoutuneet rakennusten kellarien alueelta. Myös pihan kerrostumat ovat oletettavasti suuresta osin häiriintyneet aiemman viemäroinnin ja kesällä 2002 tehdyn viemäroinnin uudistamisen yhteydessä.					

□	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100040002	PORI (Björneborg)	609	001	0004	0002
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Eteläranta 8				1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Katujen reunoilla kaksi 2-kerroksista rapattua tiilirakennusta ja tontin eteläreunalla 1-kerroksinen rapattu tiilinen asuin- ja ulkorakennus		1854-1856			
			Perusta		Kellari	
			rapattu luonnonkivi		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
	Kohdekuvaus					
	Vuoden 1696 kartan mukaan tontin alue on ollut rakennettua kaupunkialuetta. Tuolloin nykyisen tontin poikki kulki keskikohdilla rantaan johtava pohjois-etelä -suuntainen katulinja. Tontin alue on ollut asuttua aluetta melko varmasti jo 1500-luvulla, vaikka sitä ei olekaan mahdollista todentaa säilyneiden karttojen tai asiakirjojen avulla. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti tuhoutuneet rakennusten alueelta, mutta osittain nurmella/hiekalla olevan ja osittain myös kivetyn piha-alueen kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä.					

□	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100040003	PORI (Björneborg)	609	001	0004	0003
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Eteläranta 6 ja Antinkatu 1		125265: 31		1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Tontin S-reuna: 2-krs. (1885) ja 3-krs. rapattu tiilirakennus (1851-1853), NE-kulmassa 3-krs. rapattu tiilirakennus (1883), S-reunalla 1/2-krs. tiilirunkoinen asuin-/varastorakennus (1854) ja W-reunassa 2-krs. rapattu tiilirakennus (1884)		1800-luvun loppupuolisko			
			Perusta		Kellari	
			rapattu luonnonkivi		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
	Kohdekuvaus					
	Vuoden 1696 kartassa tontin alueella sijaitsivat tuolloisen yhtenäisesti rakennetun kaupunkialueen itäisimmät tontit. Tuolloisen korttelin itä- ja pohjoisreunat sijaitsivat likimain nykyistä tonttia vastaavissa asemissa. Tontin kerrostumat ovat säilyneet ainakin osin nurmella ja osin sepelillä olevan osittain kivetyn pihan alueella. Kerrostumia on oletettavasti säilyneenä myös kellarittomien rakennusten alla. Kunnallistekniset kaivannot eivät juurikaan ole tuhonneet kerrostumia.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100040004	PORI (Björneborg)	609	001	0004	0004
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Hallituskatu 5					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Tontin S-reuna: 2-kr. Rapattu tiilirakennus (1864-1866), E-reuna: 1- ja 2-kr. Rapatutu tiilirakennukset (1855 ja 1865) ja pihan puolella 1- ja 2-kerroksiset rapatut tiilirunkoiset rakennukset (1856/1899 ja 1899/1900)			1800-luvun loppuolisko			
			Perusta		Kellari	
			rapattu luonnonkivi		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
Kohdekuvaus						
<p>Vuoden 1696 kartassa tontin kohdalla on sijainnut tyhjä rakentamaton alue. Vuoden 1696 kaupunkimittauksen ja vuoden 1663 pormestari Hans Hanssonin karttaluonnoksen pohjalta on todennäköistä ettei nykyisen tontin alue ole ollut rakennettuna tonttimaana vuoden 1640 ja isonvihan välisenä aikana. Koska suurin osa tontista on ollut rakentamattomana vielä vuoden 1799 kartassakin, vaikuttaa todennäköiseltä ettei tontin alueella ole ollut asuinrakennuksia kaupungin perustamisen v. 1558 ja vuoden 1640 kaupunkipalon välisenä aikanakaan. Paikalla on tosin saattanut sijaita tuulimyllyjä, mistä vuoden 1734 kartta antaa viitteitä. Jos tontilla ylipäättään on sijainnut isoavihaa vanhempaa asutusta, siitä kertovat jäänteet ovat olettavasti pääosin tuhoutuneet. Osa kerrostumista on tuhoutunut rakennusten kellareiden rakentamisen yhteydessä. Lisäksi pihan kerrostumia on myllätty kesällä 2002, jolloin pihan sadevesiviemäröinnin uusinnan yhteydessä pihaa avattiin paikoin kahden metrin syvyydelle.</p>						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100050005	PORI (Björneborg)	609	001	0005	0005
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Hallituskatu 3					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Hallituskadun puolella kaksi 2-kerroksista rapattua tiilirakennusta (1854 ja 1855/1857/1907), N-reunassa puolitoistakerroksinen rapattu tiilinen asuin- ja ulkorakennus (1853) ja E-reunassa 1-kerroksinen rapattu tiilinen ulkorakennus (1854)			1800-luvun loppuolisko			
			Perusta		Kellari	
			rapattu luonnonkivi		☐	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
Kohdekuvaus						
<p>Tontin hiekalla olevan piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti hyvin säilyneitä. Vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan alueella ei kuitenkaan tuolloin sijaitse tontteja, vaan tontit leviävät alueelle vasta isonvihan jälkeen. Vaikka tontti sijaitsee juuri ja juuri vuoden 1696 kartassa rakennetun kaupunkialueen ulkopuolella, on täysin mahdollista että tontin alue on ollut rakennettua Porin ensimmäisen asemakaavan aikana ennen vuoden 1640 kaupunkipalaa ja asemakaavan uudistusta. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti säilyneitä pihamaalla ja piharakennusten alla. Pihan poikki vedetty kaukolämpöputkikaivanto on tuhonnut kerrostumia osittain.</p>						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100050006	PORI (Björneborg)	609	001	0005	0006
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA Arkeologinen mielenkiinto			
Eteläranta 4			2			
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Etelärannan puolella 2-kerroksinen rapattu tiilirakennus (1854-1855/1914) ja tontin S-osassa 2-kerroksinen moderni toimistorakennus (1960)			1800-luvun loppupuolisko ja 1960-luku			
			Perusta			Kellari
			rapattu luonnonkivi ja betoni			☒
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
Kohdekuvaus						
Tontin paikalla on sijainnut vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan tuolloisen Porin itäisin tontti, joka yksin hieman erillään muista kortteleista. Ei ole olemassa tietoja, onko tontin paikalla sijainnut asutusta Porin vanhimman asemakaavan aikana ennen vuoden 1640 kaupunkipaloo ja sitä seurannutta asemakaavan muutosta. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti pääosin tuhoutuneet 1960-luvun uudisrakentamisen ja muutostöiden yhteydessä, mutta hyvällä onnella nykyisen osin nurmella ja osin asfaltoidun pihan alla saattaa vielä olla säilyneitäkin kerrostumia.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100050007	PORI (Björneborg)	609	001	0005	0007
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA Arkeologinen mielenkiinto			
Eteläranta 2 ja Yrjönkatu 1			125265: 32-33 2			
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Etelärannan puolella 2- ja 3-kerroksiset rapatut tiilirakennukset (1837/1853/1892 ja 1927-1928), W-reunassa 2-kerroksinen rapattu tiilinen asuin- ja varastorakennus (1899) ja E-reunassa Yrjönkadulla 2-kerroksinen rapattu tiilirakennus (1855/1916)			1800-luvun loppupuolisko ja 1960-luku (?)			
			Perusta			Kellari
			rapattu luonnonkivi ja betoni			☐
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
Kohdekuvaus						
Tontin sepelihiiekalla olevan piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti hyvin säilyneitä. Vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan alueella ei kuitenkaan tuolloin sijaitse tontteja, vaan tontit leviävät alueelle vasta isonvihan jälkeen 1700-luvun puolivälin tienoilla. Vaikka tontti sijaitsee juuri ja juuri vuoden 1696 kartassa rakennetun kaupunkialueen ulkopuolella, on täysin mahdollista että tontin alue on ollut rakennettua Porin ensimmäisen asemakaavan aikana ennen vuoden 1640 kaupunkipaloo ja asemakaavan uudistusta.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100100017	PORI (Björneborg)	609	001	0010	0017
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA Arkeologinen mielenkiinto			
Antinkatu 7 ja Valtakatu 9			125265: 41-43 1			
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Antinkadun reunalla 1-kerroksinen ja puolitoistakerroksinen rapattu kivitalo, Valtakadun reunalla 1-kerroksinen rapattu kivirakennus ja tontin länsireunalla rapattu puinen piharakennus			1800-luvun loppu tai 1900-luvun alku			
			Perusta			Kellari
			rapattu luonnonkivi			☒
			Viite			
Kohdekuvaus						
Tontin länsiosassa on sijainnut vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan silloisen rakennetun kaupunkialueen itäisimpiä tontteja. Tuolloin tontin itäpuolisko on ollut vielä rakentamatonta. Tontin piha-alue on etupäässä hiekka/sepelipäälysteisenä parkkipaikkana. Ennen isoavihaa rakennetun tontin länsiosan kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä myös tontin länsireunan hirsirakenteisen ja rapatun rakennuksen alla.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100100018	PORI (Björneborg)	609	001	0010	0018
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Hallitsukatu 10		125265: 37-40		1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi		Kellari	
	Antinkadun puolella 2-kerroksinen rapattu tiilinen asuin- ja liikerakennus (1855-1856) ja Hallituskadun puolella 1-kerroksinen rapattu tiilinen asuinrakennus (1864)		1850- ja 1860-luku		rapattu luonnonkivi ☒	
			Perusta			
			rapattu luonnonkivi			
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1991			
	Kohdekuvaus					
	Tontin länsiosassa on sijainnut vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan silloisen rakennetun kaupunkialueen itäisimpiä tontteja. Tuolloin tontin itäpuolisko on ollut vielä rakentamatonta. Tontin piha-alue on etupäässä hiekka/sepelipäälysteisenä parkkipaikkana. Ennen isoavihaa rakennetun tontin länsiosan kerrostumat ovat aivan tontin länsirajan tuntumassa osittain sähkökaapelikaivantojen sekoittamia. Muuten tontin länsiosan kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100100019	PORI (Björneborg)	609	001	0010	0019
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Hallituskatu 12		125265: 34-36		1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi		Kellari	
	Raatihuoneenkadun reunalla 3-kerroksinen rapattu tiilirakennus (1894-1895), E-reunalla 2-kerroksinen rapattu tiilirakennus (1893) ja tontin S-reunalla tiilinen varastorakennus		1893-1895		luonnonkivi ☒	
			Perusta			
			luonnonkivi			
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1991			
	Kohdekuvaus					
	Porin kaupungintalon tontti sijaitsi 1600-luvun lopulla rakennetun kaupunkialueen itäisimmässä osissa. Vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan tontin alueella on ollut osia kolmen eri korttelin tonteista. Silloiselta torilta, joka sijaitsi nykyisen Raatihuoneen puiston alueella, johtava itä-länsi -suuntainen katulinja kulki nykyisen kaupungintalon eteläreunan kohdalla. Tuolloin tontin poikki kulki myös kaksi pohjois-etelä -suuntaista katulinjaa - toinen kaupungintalon keksilinjalla ja toinen aivan tontin itäreunassa. Tontin kaupunkirakentamisen alun ajankohta ei ole tiedossa. Se on todennäköisesti alkanut jo 1500-luvulla tai sitten vasta vuoden 1640 kaupunkipaloo seuranneen uuden asemakaavan myötä. Kaupungintalon alaiset kerrostumat ovat tuhoutuneet. Tontin pohjoispuoliskon piha on nurmella ja käytävät hiekkaa. Pohjoisosan kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä, Hallituskadun puolelta vedetystä vesijohtokaivannosta huolimatta. Tontin eteläosan piha-alue on asfaltoitua parkkipaikkaa ja alueella on sadevesiviemärointi. Tontin eteläosan kerrostumat ovat oletettavasti osittain häiriintyneitä, mutta todennäköisesti osittain säilyneitä myös tontin kaakkoisosan rakennusten alla.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100100020	PORI (Björneborg)	609	001	0010	0020
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA Arkeologinen mielenkiinto			
Valtakatu 11 ja Raatuhuoneenkatu 8			2			
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Vatakadun reunalla 2-krs. Kivirakennus, Raatihuoneenkasun reunalla 1-krs. Kivirakennus, N-reunalla tiilirakenteinen rapattu 2-krs. Toimistorakennus ja NE-kulmassa 2-krs. Tiilinen varasto-/toimistorakennus.			1800- ja 1900-luku			
			Perusta		Kellari	
			luonnonkivi ja betoni		☑	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartan asemoinnin perusteella tontin alueella on sijainnut osia kahdesta korttelista. Tuolloin tontin itäosan poikki on kulkenut pohjois-etelä -suuntainen katulinja. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti tuhoutuneet rakennusten alueilta. Asfaltoidun sisäpihan kerrostumat ovat viemäröinnistä huolimatta saattaneet säilyä osittain. Tontin rakentamattoman kaakkoiskulman kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100170025	PORI (Björneborg)	609	001	0017	0025
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA Arkeologinen mielenkiinto			
Valtakatu 10 ja Antinkatu 9			2			
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Antinkadun reunalla 5-krs. liike- ja asuinkerrostalo, Vatakadun reunalla 5-krs. asuinkerrostalo ja W-reunassa 2-krs. varastorakennus.						
			Perusta		Kellari	
			betoni		☑	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartassa tontin alueella on ollut kahden korttelin tontteja, joita erottava itä-länsi -suuntainen katulinja on kulkenut tontin keskiosan poikki. Lisäksi tontin länsireunalla on kulkenut pohjois-etelä -suuntainen katulinja. Tontin kaupunkirakentamisen alun ajankohdasta ei ole tietoa, mutta se on saattanut alkaa jo 1500-luvulla, kuitenkin viimeistään vuoden 1640 kaupunkipalon jälkeen. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet rakennusten alueelta ja niiden lähiympäristöstä, mutta asfaltoidun piha-alueen kerrostumat saattavat olla osittain säilyneitä. Piha-alueen sadevesiviemäröinti on osaltaan tuhonnut piha-alueen kerrostumia.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100170362	PORI (Björneborg)	609	001	0017	0362
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA Arkeologinen mielenkiinto			
Valtakatu 14 ja Pohjoispuisto 2			2			
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Kaksi 7-kerroksista tiilistä kerrostaloa ja autotalli tontin E-reunassa.						
			Perusta		Kellari	
			betoni		☑	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartassa tontin alueella on ollut kahden korttelin tontteja, joita erottava itä-länsi -suuntainen katulinja on kulkenut tontin keskiosan poikki. Tontin kaupunkirakentamisen alun ajankohdasta ei ole tietoa, mutta se on saattanut alkaa jo 1500-luvulla, kuitenkin viimeistään vuoden 1640 kaupunkipalon jälkeen. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet kerrostalon alueelta ja sen lähiympäristöstä, mutta pääosin asfaltoidun piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti ainakin osin säilyneet. Piha-alueen sadevesiviemäröinti on osaltaan tuhonnut piha-alueen kerrostumia.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900100170363	PORI (Björneborg)	609	001	0017	0363
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Valtakatu 12				2	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	6-kerroksinen rapattu tiilirakennus ja pihalla 3-kerroksinen tiilinen siipirakennus (painotalo)		Perusta		Kellari	
			betoni		☒	
			Viite			
	Kohdekuvaus					
	Vuoden 1696 kartassa tontin alueella on ollut kahden korttelin tontteja, joita erottava itä-länsi -suuntainen katulinja on kulkenut tontin keskiosan poikki. Lisäksi tontin itäreunalla on kulkenut pohjois-etelä -suuntainen katulinja. Tontin kaupunkirakentamisen alun ajankohdasta ei ole tietoa, mutta se on saattanut alkaa jo 1500-luvulla, kuitenkin viimeistään vuoden 1640 kaupunkipalon jälkeen. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet rakennusten alueelta ja niiden lähiympäristöstä, mutta asfaltoidun piha-alueen kerrostumat saattavat olla osittain säilyneitä. Piha-alueen viemärikaivannot ovat osaltaan tuhonnut piha-alueen kerrostumia, varsinkin pihan pohjoisosassa.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900199035001	PORI (Björneborg)	609	001	9903	5001
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Raatihuoneenpuisto		125265: 27-30		1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
			Perusta		Kellari	
					☐	
			Viite			
	Kohdekuvaus					
	Raatihuoneen puiston paikalla on sijainnut Porin torin. Vuoden 1696 kartassa tori pohjoisreunalla, nykyisen puiston pohjoisosassa sijaitsi 1600- ja 1700-lukujen raatihuoneet. 1600- ja 1700-lukujen torialue oli huomattavasti nykyistä puistoa pienempi. Vuonna 1696 umpikulmaisen torin itäreuna sijaitsi nykyisen puiston keskipisteestä noin 15 metriä itään, nykyisen puiston keskusaukion itäreunalla. Torin etelä reuna sijaitsi myös noin 15 metrin päässä nykyisen puiston keskipisteestä. Torin länsireuna sijaitsi noin kahden metrin päässä nykyisen Teatterikadun reunasta itään ja Pohjoisreuna noin 10 metriä Hallituskadun reunasta etelään. Umpikulmainen tori muutti hieman muotoaan 1700-luvulla ja pysyi umpikulmaisena vuoden 1801 paloon saakka. Torin reunat olivat rakennettua korttelialuetta. 1600-luvun torialue kattoi nykyisen lähes hehtaarin kokoisen Raatihuoneen puiston pinta-alasta vain reilun neljänneksen. Muu alue oli pääosin rakennettuja tontteja. Vesijohtojen ja sähkökaapeliin aiheuttamista pienistä häiriöistä huolimatta Raatihuoneen puiston kerrostumat ovat oletettavasti erityisen hyvin säilyneitä.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200010045	PORI (Björneborg)	609	002	0001	0045
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Hallituskatu 9			125265: 1-3		1	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
2-kerroksinen rapattu tiilirakennus ja 1-kerroksinen tiilinen rapattu varastorakennus			1892			
			Perusta		Kellari	
			rapattu luonnonkivi		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1991			
Kohdekuvaus						
Tontin alue on ollut rakennettua kaupunkialuetta jo 1500-luvun loppupuolelta alkaen. Vuoden 1696 kaupunkimittauskartassa nykyisen tontin päärakennuksen länsipäädyn kohdalla on kulkenut likimain pohjois-etelä -suuntainen katulinja ja tontin alueella on sijainnut osia kahdesta eri kortteleiden tonteista. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti hyvin säilyneitä osin asfaltoidulla ja osin kivetyllä piha-alueella sekä mahdollisesti myös piharakennuksen alla. Tontin länsiosan asfaltoidun parkkipaikan alueella on sadevesikaivo.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200010046	PORI (Björneborg)	609	002	0001	0046
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Eteläranta 10 ja Teatterikatu 1					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
2-kerroksinen rapattu tiilitalo, tontin SE-kulmassa 1-kerroksinen rapattu tiilirakennus ja S-reunalla 1-kerroksinen kivirakennus (1928)			1850-luku ja 1928			
			Perusta		Kellari	
			rapattu luonnonkivi		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1990			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartassa tontin alueella on sijainnut osia kolmen korttelin alueelta. Tuolloin tontin nykyisen piha-alueen poikki on kulkenut itä-länsi -suuntainen katulinja ja tontin länsiosassa pohjois-etelä -suuntainen rantaan johtanut katulinja. Tontin alue on oletettavasti ollut rakennettua kaupunkialuetta jo 1500-luvulla pian Porin perustamisen jälkeen. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti osittain säilyneitä kivetyllä piha-alueella ja mahdollisesti osittain myös rakennusten alla. Piha-alueen sadevesiviemärointi on tuhonnut osittain kerrostumia.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200090052	PORI (Björneborg)	609	002	0009	0052
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Nortamon puisto			125265: 6-7		1	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
			Perusta		Kellari	
					☐	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Nortamonpuisto on nykyisin leikkipuisto. Vuoden 1696 kartassa alueella on sijainnut osia kahdesta tai kolmesta tuolloisen torin lounaiskulman korttelin tontista. Alue on ollut todennäköisesti rakennettua kaupunkialuetta jo 1500-luvun puolella. Pääosin nurmella olevan tontin kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200090411	PORI (Björneborg)	609	002	0009	0411
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Satamaito, Katariinankatu 2		125265: 4-5		2	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Sata-Maito meijerin tiilisiä teollisuusrakennuksia.					
			Perusta		Kellari	
			betoni		☐	
			Viite			
	Kohdekuvaus					
	Suurin osa Sata-maidon meijerin tontista on sijainnut vuoden 1696 kartassa esitetyn rakennetun kaupunkialueen ulkopuolella. Kyseisen kartan asemoinnin perusteella osa yhdestä tontista on ulottunut ainoastaan pienelle alueelle tontin kaakkoiskulmaan. Vaikka 1600-luvun lopun kartassa alueelle ei ole merkittynä asutusta, alueelta saattaa olla löydettävissä vuoden 1640 kaupunkipalooa ja sitä seurannutta asemakaavan muutosta vanhempia asutusjäänteitä. Nykyisen tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet suurelta osin. Vain Valtakadun puolen asfaltoidun lastauspihan alueen kerrostumat ovat saattaneet säilyä osittain.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200090412	PORI (Björneborg)	609	002	0009	0412
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Porin panimo, Hallituskatu 18 ja Hotelli Otava, Valtakatu 15				2	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Porin panimon tehdasrakennuksia, tontin SE-kulmassa sijaitsee Hotelli Otavan 3-krs. kivirakennus (1857), tontin NW-kulmassa Porin ensimmäisen sähkölaitoksen tiilirakennus (1800/1900 -lukujen taite) ja hallituskadun reunalla puurakennus		1857, 1800/1900 -lukujen taite ja 1900-luku			
			Perusta		Kellari	
			betoni, luonnonkivi/betoni		☒	
			Viite			
			Ahtola et al. 1990			
	Kohdekuvaus					
	Porin panimon tontti on ollut vuoden 1696 kartassa suurimmaksi osaksi rakennettua kaupunkialuetta. Tontin alueella on sijainnut osia kahdesta korttelista, köyhäintalo, koulu ja osia kirkkomaasta. Tontin piha-alueiden kerrostumat ovat mahdollisesti osittain säilyneitä. Valtakadun puoleisella piha-alueella, tontin kaakkoisosassa Hotelli Otavan ympäristössä, on 1600-luvun lopulla sijainnut rakennettua korttelialuetta. Hallituskadun puoleisen pihan sisäänajoportin kohdalla on sijainnut koulurakennus, jonka itäpuolella on sijainnut kirkko ja kirkkomaa. Pihamaan keskellä on sijainnut köyhäintalo ja pihan eteläisimmässä osassa on sijainnut jo osia korttelista. Piha-alueet ovat asfaltoituja ja niissä on viemärointi, joka on osittain tuhonnut kerrostumia.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200140001	PORI (Björneborg)	609	002	0014	0001
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Kallelan koulu ja Porin lyseo		125265: 14-17		1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Tontin koilliskulmassa 2-kerroksinen rapattu tiilinen koulurakennus (1857/1895), Valtakadun reunalla 3-kerroksinen rapattu kivitalo, Katariinankadulla 1-kerroksinen siipirakennus. Tontin eteläpuoliskon koulurakennukset moderneja 2-kerroksisia rakennuksia		1857/1895, 1900-luku			
			Perusta		Kellari	
			luonnonkivi ja betoni		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1991			
	Kohdekuvaus					
	Tontti 2-14-1 kattaa nykyisin koko korttelin 14. Nykyisen tontin kadunreunoilla sijaitsevat Kallelan koulun ja Porin lyseon koulurakennukset. Vuoden 1696 kartassa alueella sijaitsi tuolloisen Porin kaupunkialueen läntisimmät korttelit. Myös alueen asutus 1500-luvulla on oletettavaa. Tontin osittain asfaltoidun ja osittain nurmella tai sepeleillä olevan piha-alueen kerrostumat ovat olettavasti ainakin osittain hyvin säilyneitä. Piha-alueen kunnallistekniikan kaivannot ja rakennushankkeet ovat osittain sekoittaneet kerrostumia.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200150002	PORI (Björneborg)	609	002	0015	0002
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Gallen-Kallelankatu 15 ja Otavankatu 3			125265: 8-10		1	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
4-kerroksinen elementtirakenteinen liikerakennus						
			Perusta		Kellari	
			betoni		☒	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartassa kyseisen tontin alue on ollut rakennettua kaupunkialuetta. Nykyisen tontin pohjoisrajan kohdalla on kulkenut itä-länsi -suuntainen katulinja. Tontin kerrostumat ovat suurimmaksi osaksi modernin rakentamisen tuhoamia. Tontin pohjoisosan asfaltoidun parkkipaikan alaiset kerrostumat ovat kuitenkin oletettavasti säilyneitä.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200150410	PORI (Björneborg)	609	002	0015	0410
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Valtakatu 22 ja Annankatu 6			125265: 8-10; 125265:		1	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
NW-kulmassa 2-kr. rapattu tiilirakennus (1851-1852), tontin NE-osassa puolitoistakerroksinen hirsirunkoinen rakennus (1853), Annank. puolella 2-kr. tiilirakennus, Gallen-Kallelank. päädyssä 2 rapattua tiilirakennusta ja 1-kr. Rapattu varasto/liikerak.			1851-1853, 1900-luku?			
			Perusta		Kellari	
			luononkivi/betoni ja betoni		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1991			
Kohdekuvaus						
Korttelin 15 Annankadun ja Valtakadun reunustat kuuluvat kokonaan tontin 410 alueelle. Koko tontin alue on ollut rakennettua kaupunkialuetta jo 1600-lopulla ja vuoden 1696 kartan asemoinnin perusteella nykyisen tontin alueella on tuolloin ollut osia neljästä eri korttelista. Alueen kaupunkirakentamisen alusta ei ole olemassa tietoa, mutta se on todennäköisesti alkanut jo 1500-luvulla. Tontin Valtakadun puoleinen piha-alue on osin nurmella, osin sepelillä ja osin asfaltoitu, ja sen kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Tontin Gallen-Kallelankadun puoleisen osan asfaltoidun piha-alueen kerrostumat ovat muutamista kunnallisteknisistä kaivannoista huolimatta oletettavasti pääosin säilyneitä. Rakennusten alaiset kerrostumat ovat todennäköisesti pääosin tuhoutuneita.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200160073	PORI (Björneborg)	609	002	0016	0073
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Otavankatu 2					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
5-kerroksinen lementtirakenteinen kerrostalo ja S-reunassa autotalli						
			Perusta		Kellari	
			betoni		☐	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Tontin alue on ollut vuoden 1696 kartan perusteella rakennettua kaupunkialuetta. Kyseisen kartan asemoinnin perusteella nykyisen tontin alueella on sijainnut risteys siten, että pohjois-etelä -suuntainen katulinja on kulkenut tontin rakennuksen itäreunan kohdalla ja itä-länsi -suuntainen katulinja tontin keskikohdan poikki. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet kerrostalon alta ja sen välittömästä läheisyydestä, mutta osin asfaltoituneet parkkipaikkana ja osin nurmella olevan piha-alueen kerrostumat ovat oletettavasti ainakin osittain säilyneitä. Sadevesiviemärinti on osittain tuhonnut parkkipaikan kerrostumia.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200160074	PORI (Björneborg)	609	002	0016	0074
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Valtakatu 16 ja Pohjoispuisto 1					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Valtakadulla 5-kerroksinen ja Pohjoispuiston puolella 7-kerroksinen elementtirakenteinen kerrostalo						
			Perusta		Kellari	
			betoni		✓	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Tontin alue on ollut vuoden 1696 kartan perusteella rakennettua kaupunkialuetta. Kyseisen kartan asemoinnin perusteella nykyisen tontin alueella on keskiakselia pitkin on kulkenut itä-länsi -suuntainen katulinja, jonka pohjois- ja eteläpuolella on sijainnut rakennettuja kortteleita. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet kerrostalon alta ja sen välittömästä läheisyydestä, mutta osin asfaltoituna parkkipaikkana ja osin nurmella olevan piha-alueen kerrostumat ovat olettavasti ainakin osittain säilyneitä. Sadevesiviemärointi on osittain tuhonnut pihan kerrostumia.						
-
☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200160075	PORI (Björneborg)	609	002	0016	0075
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Pohjoispuisto 3 ja Gallen-Kallelankatu 11					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Gallen-Kallelankadulla 5-kerroksinen ja Pohjoispuiston puolella 7-kerroksinen rapattu tiilitalo sekä pihalla betoniperustaiset autotallit						
			Perusta		Kellari	
			betoni		✓	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Tontin alueella on sijainnut vuoden 1696 kartan asemoinnin perusteella tuolloisen Porin eteläisimpiä kortteleita. Tuolloin tontin keskiosassa ja tontin eteläreunassa on kulkenut itä-länsi -suuntaiset katulinjat. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet rakennusten alta ja välittömästä läheisyydestä. Pihan asfaltoidun parkkipaikan kerrostumat ovat oletettavasti osittain säilyneitä sadevesiviemäroinnin ja betoniperustaisen autotallin rakentamisen aiheuttamista häiriöistä huolimatta.						
-
☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200160076	PORI (Björneborg)	609	002	0016	0076
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Otavankatu 4			125265: 21-23		1	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
5-kerroksinen elementtirakenteinen kerrostalo ja pilariperustainen autokatos						
			Perusta		Kellari	
			betoni		✓	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Tontin alueella on sijainnut vuoden 1696 kartan asemoinnin perusteella tuolloisen Porin eteläisimpiä kortteleita. Tuolloin tontin keskiosassa ja tontin eteläreunassa on kulkenut itä-länsi -suuntaiset katulinjat. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet kerrostalon alta ja välittömässä läheisyydessä. Piha-alueen asfaltoidun länsiosan kerrostumat ovat oletettavasti osittain säilyneitä sadevesiviemäroinnistä ja pilariperustaisen autokatoksen aiheuttamista pienistä häiriöistä huolimatta. Pihan itäosa on nykyisin nurmella ja kerrostumiltaan oletettavasti erityisen hyvin säilynyttä aluetta.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200201090	PORI (Björneborg)	609	002	0020	1090
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Gallen-Kallelankatu 24		125265: 24-25		2	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	4-kerroksinen elementtirakenteinen kerrostalo					
			Perusta		Kellari	
			betoni		☒	
			Viite			
	Kohdekuvaus					
	Vuoden 1696 kartassa tontin poikki on kulkenut tuolloista kaupunkialuetta rajaava tulliaita. Rakennettu korttelialue on ulottunut vain tontin itäisimpään osaan. Kaupunkialueen raja pysyi alueella jotakuinkin muuttumattomana vuoden 1801 kaupunkipaloon saakka, jota seuranneen uuden asemakaavan myötä koko nykyisen tontin alue tuli kaupunkialueen sisälle. Tontin kerrostumat ovat tuhoutuneet kerrostalon alta ja sen välittömästä läheisyydestä. On kuitenkin mahdollista, että tontin asfaltoidun pihan itäosassa olisi säilyneenä pienellä alueella isoavihaa vanhemman kaupunkiajan kerrostumia ja rakenteita. Sadevesiviemärinti on aiheuttanut häiriöitä piha-alueen kerrostumiin.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200210087	PORI (Björneborg)	609	002	0021	0087
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Katariinankatu 10				1	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Kaksi 4-kerroksiat elementtirakenteista kerrostaloa ja pihalla pilareiden varaan rakennettu autokatos					
			Perusta		Kellari	
			betoni		☐	
			Viite			
	Kohdekuvaus					
	Vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan tontin alueella on sijainnut tuolloisen Porin kaupunkialueen lounaiskulma. Tontin eteläisimmän osan poikki kulkeneen itä-länsi suuntaisen tulliaidan pohjoispuolella sijaitsi osia pienien tonttien muodostamista pienistä kortteleista. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti suhteellisen hyvin säilyneitä osin asfaltoidun ja osin nurmella olevan pihan alueella. Sadevesiviemärinti ja pilariperustainen autokatos ovat aiheuttaneet kerrostumille pieniä häiriöitä.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200211086	PORI (Björneborg)	609	002	0021	1086
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Gallen-Kallelankatu 20 A				2	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Gallen-Kallelankadun puolella 1-kerroksinen hirsinen aaltopellillä katettu liikerakennus (1853), Annankadun reunalla 1-kerroksinen tiilinen liikerakennus ja tontin lounaiskulmassa peltinen varastorakennus		1853, 1900-luku?			
			Perusta		Kellari	
			betoni		☒	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1992			
	Kohdekuvaus					
	Vuoden 1696 kartassa tontin alueella sijaitsi silloisen kaupunkialueen eteläisimpiä kortteleita. Tuolloin kaupunkialuetta rajaava tulliaita kulki aivan nykyisen tontin etelärajalla. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti osittain säilyneitä asfaltoidulla piha-alueella ja tontin lounaisosassa sijaitsevan peltisen varastorakennuksen alla. Piha-alueen viemärinti on osittain sekoittanut kerrostumia.					

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200212086	PORI (Björneborg)	609	002	0021	2086
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Gallen-Kallelankatu 20 B					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
4-kerroksinen elementtirakenteinen kerrostalo ja pihalla kaksi pilareiden varaan rakennettua autokatosta						
			Perusta		Kellari	
			betoni		☐	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartassa tontin alueella sijaitsi silloisen kaupunkialueen eteläisimpiä kortteleita. Tuolloin kaupunkialuetta rajaava tulliaita kulki aivan nykyisen tontin etelärajalla. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti osittain säilyneitä osin asfaltoidulla ja osin nurmella olevalla piha-alueella. Pihan pilariperustaisten autokatosten rakentaminen on oletettavasti osaltaan sekoittanut kerrostumia.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200220003	PORI (Björneborg)	609	002	0022	0003
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Annankatu 10					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
Puolitoistakerroksinen hirsirunkoinen asuinrakennus ja tontin S-reunalla kivinen puolitoistakerroksinen piharakennus			1893			
			Perusta		Kellari	
			luonnonkivi/betoni		☐	
			Viite			
			Porin rakennusinventointi 1992			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartan asemoinnin perusteella tuolloinen kaupunkialuetta rajaava tulliaita on kulkenut nykyisen tontin poikki itä-länsi -suuntaisesti. Tuolloin ainoastaan tontin pohjoisosa on sijainnut kaupunkialueen sisäpuolella ja ollut rakennettua korttelialuetta. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti säilyneet tontin hiekka/sepeli päällysteisellä ja osin nurmella olevan pihan pohjoisosassa.						

☐	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60900200220004	PORI (Björneborg)	609	002	0022	0004
Katuosoite			Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
Gallen-Kallelankatu 18					2	
Rakennukset			Rakennusvuosi			
5-kerroksinen elementtirakenteinen kerrostalo						
			Perusta		Kellari	
			betoni		☒	
			Viite			
Kohdekuvaus						
Vuoden 1696 kartan asemoinnin perusteella tuolloinen kaupunkialuetta rajaava tulliaita on kulkenut nykyisen tontin poikki itä-länsi -suuntaisesti. Tuolloin ainoastaan tontin pohjoisosa on sijainnut kaupunkialueen sisäpuolella ja ollut rakennettua korttelialuetta. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti osittain säilyneet tontin asfaltoidun piha-alueen pohjoisosassa. Pihalla on sadevesiviemäri.						

□	Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
	60943000370000	PORI (Björneborg)	609	430	0037	0000
	Katuosoite		Valokuvat MV:RHOA		Arkeologinen mielenkiinto	
	Keski-Porin kirkko		125265: 18-20		2	
	Rakennukset		Rakennusvuosi			
	Keski-Porin tiilirakenteinen uusgoottilainen kirkko		1863			
			Perusta			
			luonnonkivi			
			Kellari			
			☐			
			Viite			
			Ahtola et al. 1990			
	Kohdekuvaus					
	<p>Nykyisen vuonna 1863 valmistuneen Keski-Porin kirkon ja Kirkkopuiston alueella on sijainnut vuonna 1558 Porin perustamisen yhteydessä Ulvilasta siirretty kuninkaankartano. Kuninkaankartano on kuvattuna vuosien 1696 ja 1734 kartoissa. Kartanon päärakennus on sijainnut nykyisen kirkon paikalla ja sen jäänteet ovat todennäköisesti pääosin tuhoutuneet kirkon rakennustöiden yhteydessä. Kartanon pihapiiri rakennuksineen jatkui kuitenkin nykyisen kirkon pohjois- ja länsipuolelle, joten osa näistä kerrostumista on varmasti yhä maanpovessa säilyneenä. Kaupunkirakentaminen levisi alueelle varsinaisesti vasta 1700-luvun jälkipuoliskolla, vaikka ensimmäiset tontit sijoittuivatkin aivan Kirkkopuiston länsireunaan jo vuoden 1734 kartassa. Vuoden 1799 kartassa laivatelakka on sijoitettuna rantaan nykyisen kirkon koillispuolelle. Kirkkopuiston nykyinen asu pohjautuu vuoden 1852 suurpalon jälkeiseen uuteen asemakaavaan. Alueen arkeologisen mielenkiinnon luokitus toiseen luokkaan perustuu kartanon keskeisimpien osine jo tapahtuneeseen tuhoutumiseen kirkon rakentamisen yhteydessä ja kaupunkirakentamisen leviämiseen tontille vasta isonvihan jälkeen.</p>					

Porin kaupunkiarkeologinen inventointi

Teemu Mökkönen 2002

Liite 8 1/3

Mustavalkonegatiiviluettelo

MV:RHOA 125265: 1-43.

Kaikki kuvat ottanut T.Mökkönen 12.-15.8. 2002

MV/RHOA	KOHDE	SUUNTA	PVM
125265:			
1	Panoraama. Tontin 2-1-45 piha-alue kuvattuna tontin lounaiskulmasta. Piha-alueen asfaltoidun parkkipaikan ja oletettavasti myös kuvassa näkyvän piharakennuksen alaiset kerrostumat ovat hyvin säilyneitä.	Kohti N-E	12.8.2002
2	ks.ed		
3	ks.ed		
4	Panoraama. Sata-Maidon meijerin (2-9-411) lastauspihan kerrostumat ovat mahdollisesti osittain säilyneitä. Kuva on otettu Valtakadun yli.	Kohti N	12.8.2002
5	ks.ed		
6	Panoraama. Teatterikadun ja Valtakadun kulmauksessa sijaitsevan Nortamonpuiston (2-9-52) kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Kuvattuna Valtakadun (vasemmalla) ja Teatterikadun (oikealla) risteyksen yli.	Kohti W-N	12.8.2002
7	ks.ed		
8	Panoraama. Etualalla tontin 2-15-2 pohjoisreunan parkkipaikka. Parkkipaikan takana ja kuvassa oikealla tontti 2-15-410. Kuva on otettu Otavankadun puolelta tontin 2-15-2 rakennuksen pohjoispäästä. Kuvassa vasemmalla näkyy maanalaisen parkkipaikan (?) sisäänajovyylä.	Kohti W-N	12.8.2002
9	ks.ed		
10	ks.ed		
11	Panoraama. Tontin 2-15-410 eteläosan piha-alue. Kuvattuna Gallen-Kallelankadun ja Annankadun kulmasta.	Kohti N-E	12.8.2002
12	ks.ed		
13	ks.ed		
14	Panoraama. Kallelan koulun ja Porin lyseon tontti 2-14-1 kattaa koko korttelin 14. Korttelin piha-alue muodostaa kaupunkiympäristössä harvinaisen laajan rakentamattomana säilyneen alueen. Modernilta rakentamiselta säilyneen pihan kerrostumat ovat oletettavasti ainakin osittain hyvin säilyneitä. Kuva on otettu Katariinankadun puolelta tontin länsireunan keskikohdilta.	Kohti NE-SE.	12.8.2002
15	ks.ed		
16	ks.ed		

MV/RHOA KOHDE

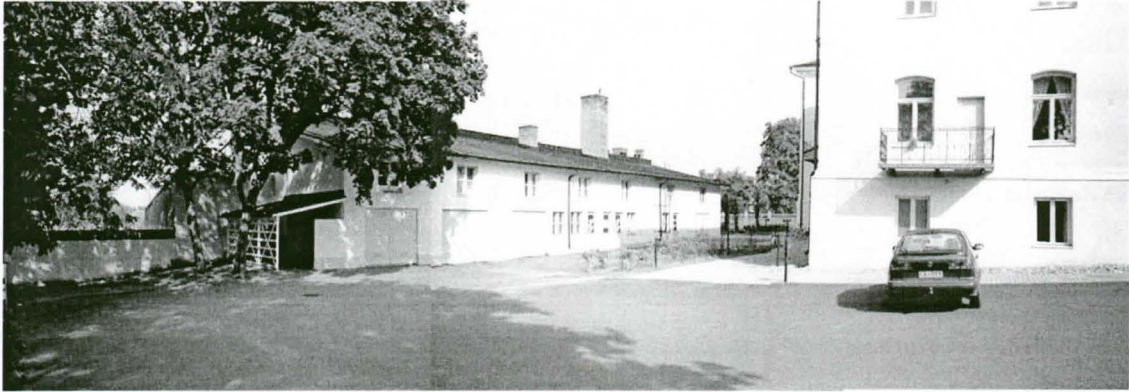
125265:

17	ks.ed		
18	Panoraama. Keski-Porin kirkon alueella (430-37-0) on sijainnut Porin perustamisen yhteydessä vuonna 1558 Ulvilasta siirretty kuninkaankartano. Kuva on otettu kartanon suljetun pihapiirin länsireunalta. Kartanon päärakennus on sijainnut kirkon paikalla siten, että sen lounaispääty on sijainnut likimain kirkon lounaiskulman kohdalla (kuvassa keskeltä hieman oikealle). Kartanon keskeisimmät osat ovat todennäköisesti tuhoutuneet kirkkoa rakennettaessa. Kuva otettu kirkon lounaispuolelta.	Kohti NE-
E	13.8.2002
19	ks.ed		
20	ks.ed		
21	Panoraama. Tontin 2-16-76 piha-alueutta kuvattuna pihan kaakkoiskulmasta. Pori näyttää kadun puolelta kaupunkimaiselta, mutta suuren tonttikoon takia kaupungissa on paljon suuria rakentamattomia piha-alueita, joiden kerrostumat ovat oletettavasti ainakin osittain säilyneitä.	Kohti W-N	13.8.2002
22	ks.ed		
23	ks.ed		
24	Panoraama. Tonttien 2-20-1090 ja -2090 alueella on sijainnut kaupungin lounaiskulma 1600-luvun lopusta vuoden 1801 kaupunkipaloon saakka. Tulliaita on kulkenut tonttien poikki siten, että kuva etualalla ja vasemmalla piha-alueella on sijainnut vielä kortteileita. Kuva on otettu piha-alueen koilliskulmasta.	Kohti SW	13.8.2002
25	ks.ed		
26	Pohjoispuisto kuvattuna Gallen-Kallelankadun yli pohjoiseen. Kuvan etualalla on sijainnut vuoden 1696 kartassa tämän kaupunginosan eteläisimmät rakennetut tontit. Pohjoispuiston kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä.	Kohti N	13.8.2002
27	Panoraama. Raatihuoneen puisto (1-9903-5001) kuvattuna sen pohjoispäästä Hallituskadun reunasta. Vuoden 1696 kartassa esitetty raatihuone on sijainnut aivan kuvat etualalla näkyvien kukkaistutusten paikalla. Tuolloin torialueen reuna on kulkenut kuvassa vasemmalla näkyvän puistokäytävän vasemman reunan paikalla. Torin toinen reuna on sijainnut oikeanpuoleisen puistokäytävän oikealla puolella lähempänä äärimmäisenä oikealla häämöttävää Teatterikatua. Alueen kerrostumat ovat oletettavasti erityisen hyvin säilyneitä.	Kohti SE-
SW	13.8.2002
28	ks.ed		
29	ks.ed		
30	ks.ed		
31	Tontin 1-4-3 alueella ovat sijainneet vuoden 1696 kartassa esitetyn Kohti W Porin itäisimpiä tontteja. Nykyisen tontin kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä tontin sisäpihalla. Kuva on otettu Antinkadun puoleisesta porttikäytävästä.	Kohti W	13.8.2002

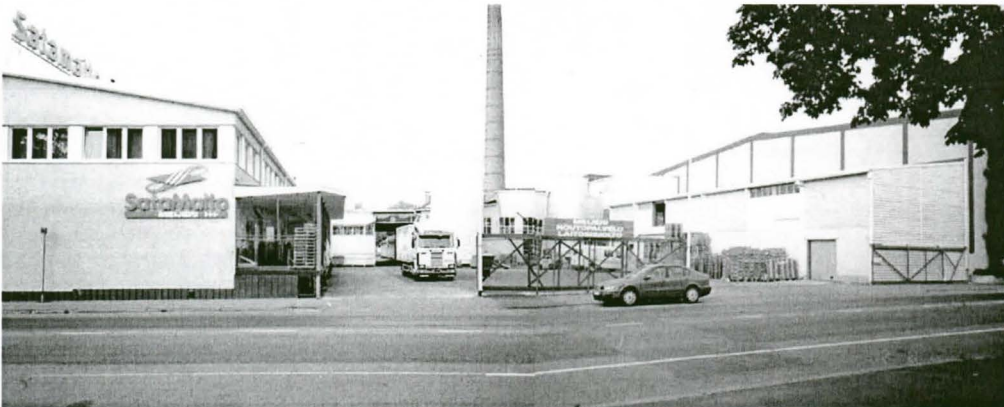
MV/RHOA	KOHDE	Liite 8	3/3
125265:		SUUNTA	PVM
32	Panoraama. Piha-alueen kerrostumiltaan hyvin säilyneen tontin 1-5-7 alue on valitettavasti ollut juuri vuoden 1696 kartassa esitetyn rakennetun kaupunkialueen ulkopuolella. Tontin alue on kuitenkin saattanut olla rakennuskäytössä aikaisemmin ennen vuoden 1640 kaupunkipaltoa ja sitä seurannutta asemakaavan uudistusta. Kuva on otettu Yrjönkadun puoleisesta ajoportista.	Kohti W	14.8.2002
33	ks.ed		
34	Panoraama. Porin kaupungintalon (1-10-19) pihan pohjoisosan alueella on sijainnut osia kolmesta tontista. Kuvassa näkyvän alueen kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Kuva on otettu Tontin koilliskulmasta. Vasemmalla näkyy talonmiehen asunto ja oikealla kaupungintalo.	Kohti S-W	14.8.2002
35	ks.ed		
36	ks.ed		
37	Panoraama. Tontin 1-10-18 pihan parkkipaikka-alueella on sijainnut 1600-luvun lopun tämä kohdan itäisimmät tontit. Aleen kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Kuva otettu tontin luoteiskulmasta.	Kohti E-S	14.8.2002
38	ks.ed		
39	ks.ed		
40	ks.ed		
	Panoraama. Tontin 1-10-17 länsipuolisko (kuvassa oikealla) on ollut tonttimaana vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä, myös äärimmäisenä oikealla näkyvän hirsirunkoisen rapatun rakennuksen alla. Kuva on otettu tontin luoteisosasta.	Kohti E-S	14.8.2002
41	ks.ed		
42	ks.ed		
43	ks.ed		

Kuvataulut

Mustavalkonegatiivit: MV:RHOA 125265: 1-43
Kuvannut T. Mökkönen 12.-14.8. 2002

MV:RHOA 125265: 1-3. Tontin 2-1-45 piha-alue kuvattuna tontin lounaiskulmasta. Piha-alueen asfaltoidun parkkipaikan ja oletettavasti myös kuvassa näkyvän piharakennuksen alaiset kerrostumat ovat hyvin säilyneitä. Kohti NE.

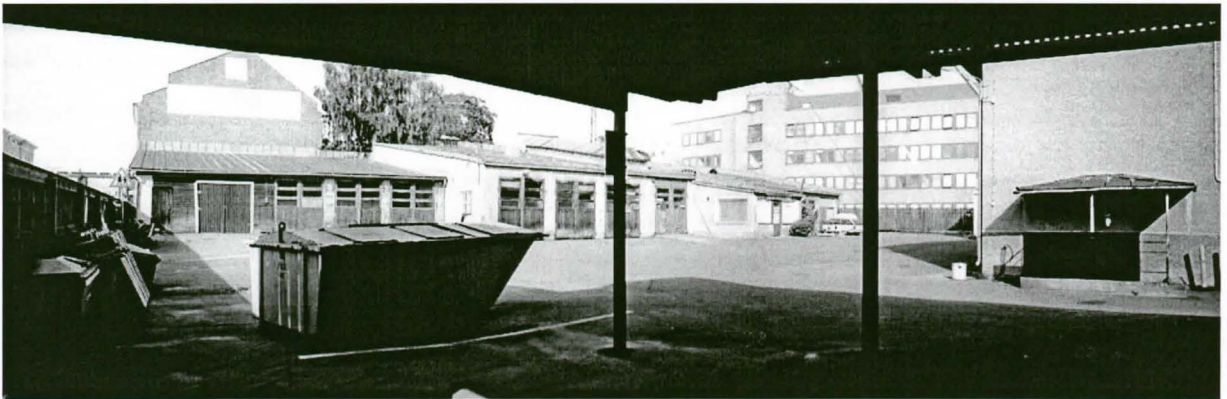
MV:RHOA 125265: 4-5. Sata-Maidon meijerin (2-9-411) lastauspihan kerrostumat ovat mahdollisesti osittain säilyneitä. Kuva on otettu Valtakadun yli. Kohti N.

MV:RHOA 125265: 6-7. Teatterikadun ja Valtakadun kulmauksessa sijaitsevan Nortamonpuiston (2-9-52) kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Kuvattuna Valtakadun (vasemmalla) ja Teatterikadun (oikealla) risteysten yli. Kohti W-N.

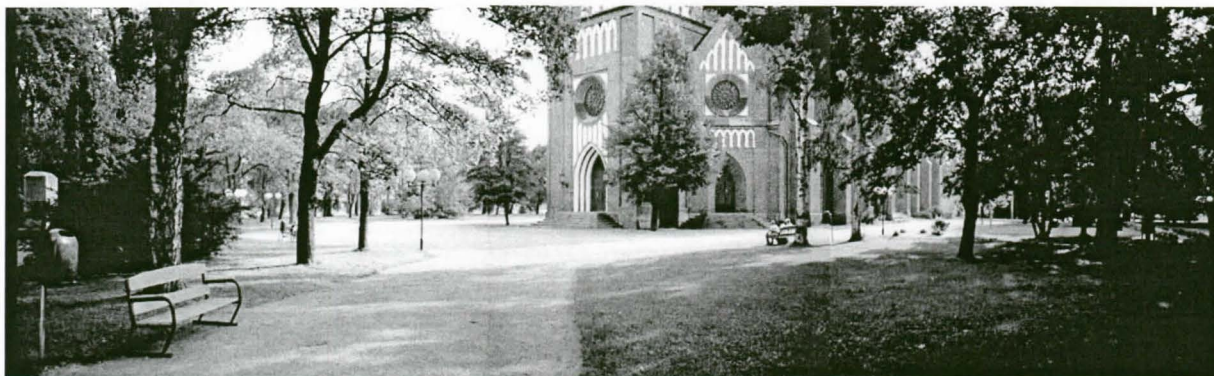
MV:RHOA 125265: 8-10. Etualalla tontin 2-15-2 pohjoisreunan parkkipaikka. Parkkipaikan takana ja kuvassa oikealla tontti 2-15-410. Kuva on otettu Otavankadun puolelta tontin 2-15-2 rakennuksen pohjoispäästä. Kuvassa vasemmalla näkyy maanalaisen parkkipaikan (?) sisäänajovyäly. Kohti W-N.

MV:RHOA 125265: 11-13. Tontin 2-15-410 eteläosan piha-alue. Kuvattuna Gallen-Kallelankadun ja Annankadun kulmasta. Kohti N-E.

MV:RHOA 125265: 14-17. Kallelan koulun ja Porin lyseon tontti 2-14-1 kattaa koko korttelin 14. Korttelin piha-alue muodostaa kaupunkiympäristössä harvinaisen laajan rakentamattomana säilyneen alueen. Modernilta rakentamiselta säilyneen pihan kerrostumat ovat oletettavasti ainakin osittain hyvin säilyneitä. Kuva on otettu Katariinankadun puolelta tontin länsireunan keskikohdilta. Kohti NE-SE.

MV:RHOA 125265: 18-20. Keski-Porin kirkon alueella (430-37-0) on sijainnut Porin perustamisen yhteydessä vuonna 1558 Ulvilasta siirretty kuninkaankartano. Kuva on otettu kartanon suljetun pihapiirin länsireunalta. Kartanon päärakennus on sijainnut kirkon paikalla siten, että sen lounaispääty on sijainnut likimain kirkon lounaiskulman kohdalla (kuvassa keskeltä hieman oikealle). Kartanon keskeisimmät osat ovat todennäköisesti tuhoutuneet kirkkoa rakennettaessa. Kuva otettu kirkon lounaispuolelta. Kohti NE-E.

MV:RHOA 125265: 21-23. Tontin 2-16-76 piha-alueita kuvattuna pihan kaakkoiskulmasta. Pori näyttää kadun puolelta kaupunkimaiselta, mutta suuren tonttikoon takia kaupungissa on paljon suuria rakentamattomia piha-alueita, joiden kerrostumat ovat oletettavasti ainakin osittain säilyneitä. Kohti W-N.

MV:RHOA 125265: 24-25. Tonttien 2-20-1090 ja -2090 alueella on sijainnut kaupungin lounaiskulma 1600-luvun lopusta vuoden 1801 kaupunkipaloon saakka. Tulliaita on kulkenut tonttien poikki siten, että kuva etualalla ja vasemmalla piha-alueella on sijainnut vielä kortteleita. Kuva on otettu piha-alueen koilliskulmasta. Kohti SW.

MV:RHOA 125265: 26. Pohjoispuisto kuvattuna Gallen-Kallelankadun yli pohjoiseen. Kuvan etualalla on sijainnut vuoden 1696 kartassa tämän kaupunginosan eteläisimmät rakennetut tontit. Pohjoispuiston kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Kohti N.

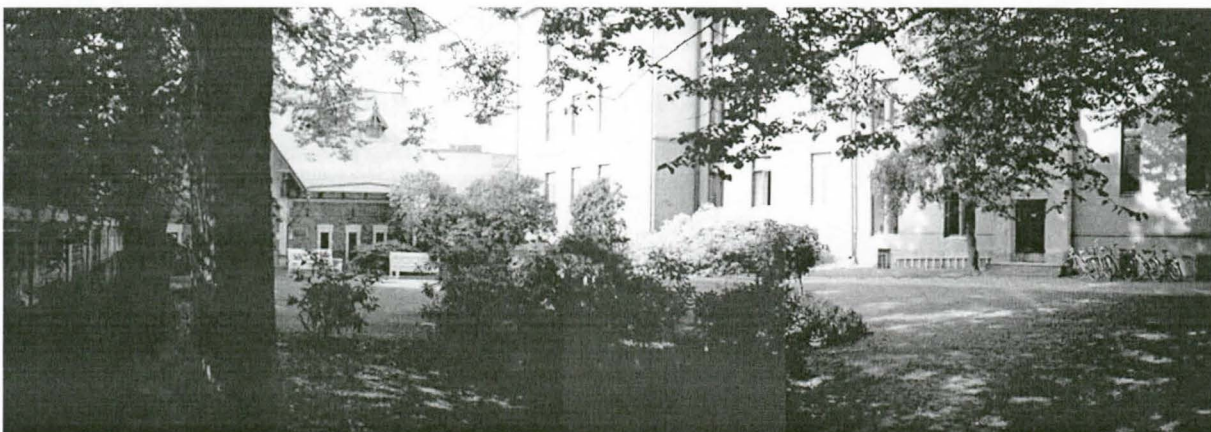
MV:RHOA 125265: 27-30. Raatihuoneen puisto (1-9903-5001) kuvattuna sen pohjoispäästä Hallituskadun reunasta. Vuoden 1696 kartassa esitetty raatihuone on sijainnut aivan kuvan etualalla näkyvien kukkaistutusten paikalla. Tuolloin torialueen reuna on kulkenut kuvassa vasemmalla näkyvän puistokäytävän vasemman reunan paikalla. Torin toinen reuna on sijainnut oikeanpuoleisen puistokäytävän oikealla puolella lähempänä äärimmäisenä oikealla hämmöttävää Teatterikatua. Alueen kerrostumat ovat oletettavasti erityisen hyvin säilyneitä. Kohti SE-SW.

MV:RHOA 125265: 31. Tontin 1-4-3 alueella ovat sijainneet vuoden 1696 kartassa esitetyn Porin itäisimpiä tontteja. Nykyisen tontin kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä tontin sisäpihalla. Kuva on otettu Antinkadun puoleisesta porttikäytävästä. Kohti W.

MV:RHOA 125265: 32-33. Piha-alueen kerrostumiltaan hyvin säilyneen tontin 1-5-7 alue on valitettavasti ollut juuri vuoden 1696 kartassa esitetyn rakennetun kaupunkialueen ulkopuolella. Tontin alue on kuitenkin saattanut olla rakennuskäytössä aikaisemmin ennen vuoden 1640 kaupunkipaloa ja sitä seurannutta asemakaavan uudistusta. Kuva on otettu Yrjönkadun puoleisesta ajoportista. Kohti W.

MV:RHOA 125265: 34-36. Porin kaupungintalon (1-10-19) pihan pohjoisosan alueella on sijainnut osia kolmesta tontista. Kuvassa näkyvän alueen kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Kuva on otettu Tontin koillis-kulmasta. Vasemmalla näkyy talonmiehen asunto ja oikealla kaupungintalo. Kohti S-W.

MV:RHOA 125265: 37-40. Tontin 1-10-18 pihan parkkipaikka-alueella on sijainnut 1600-luvun lopun tämä kohdan itäisimmät tontit. Aleen kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä. Kuva otettu tontin luoteiskulmasta. Kohti E-S.

MV:RHOA 125265: 41-43. Tontin 1-10-17 länsipuolisko (kuvassa oikealla) on ollut tonttimaana vuoden 1696 kartan asemoinnin mukaan. Tontin kerrostumat ovat oletettavasti hyvin säilyneitä, myös äärimmäisenä oikealla näkyvän hirsirunkoisen rapatun rakennuksen alla. Kuva on otettu tontin luoteisosasta. Kohti E-S.

00 KODAK 5052 TMX

0 KODAK 5052 TMX

1

PORIN KAUPUNKIARKEO-
LOGINEN INVENTOINTI

MV: RHOA 725265: 1-98

KUVANNUT
T. MÖKKÖNEN 12.-19.8.2002

1

2

2 KODAK 5052 TMX

3 KODAK 5052 TMX

4 KODAK 5052 TMX

5 KODAK 5052 TMX

3

4

5

6

6 KODAK 5052 TMX

7 KODAK 5052 TMX

8 KODAK 5052 TMX

9 KODAK 5052 TMX

7

8

9

10

10 KODAK 5052 TMX

11 KODAK 5052 TMX

12 KODAK 5052 TMX

13 KODAK 5052 TMX

11

12

13

14

14 KODAK 5052 TMX

15 KODAK 5052 TMX

16 KODAK 5052 TMX

17 KODAK 5052 TMX

15

16

17

18

PORIN KAUPUNKI ARKEDOJIN
NEN INVENTOINTI
MU-RTO 125265: 19-33
T. HOKKONEN 2002

KODAK 5052 TMX

20

KODAK 5052 TMX

21 KODAK 5052 TMX

18 :19 18A

19 :20 19A

20 :21 20A

21 :22 21A

22 KODAK 5052 TMX

23 KODAK 5052 TMX

24 KODAK 5052 TMX

25 KODAK 5052 TMX

22 :23 22A

23 :24 23A

24 :25 24A

25 :26 25A

26 KODAK 5052 TMX

27 KODAK 5052 TMX

28 KODAK 5052 TMX

29 KODAK 5052 TMX

26 :27 26A

27 :28 27A

28 :29 28A

29 :30 29A

30 KODAK 5052 TMX

31 KODAK 5052 TMX

32 KODAK 5052 TMX

33 KODAK 5052 TMX

30 :31 30A

31 :32 31A

32 :33 32A

33 :34 33A

34 KODAK 5052 TMX

35 KODAK 5052 TMX

36 KODAK 5052 TMX

34 :34A 34A

35 :35A 35A

36 :36A 36A

KODAK 5052 TMX

KODAK 5052 TMX

KODAK 5052 TMX

KODAK 5052 TMX

PORIN KAUPUNKIARKEOLOGINEN INVENTOINTI

MV: RHOA 125265:34/35

Kuvannut
Teemu Mäkkönen 12.-14.8.2002

34

35

KODAK 5052 TMX

6

KODAK 5052 TMX

7

KODAK 5052 TMX

8

KODAK 5052 TMX

9

34

34

34

33

2

KODAK 5052 TMX

3

KODAK 5052 TMX

4

KODAK 5052 TMX

5

36

37

38

39

2

3

4

5